

eduList
ONLINE

VIE DAR
I AM THE CHANGE I WANT TO SEE IN WORLD

pred mojim
očima rasteš

Konferencija

2. KONFERENCIJA PRED MOJIM OČIMA RASTEŠ

Multimedijalna e-knjiga

10. I 11.11.2022.

E-knjiga stručno-popularne 2. online
Konferencije iz područja ranog
i predškolskog odgoja i obrazovanja

Uredništvo: Tea Resanović, Daria Antonović

<https://konferencija.edulist.online/>

eduList
ONLINE

<https://konferencija.edulist.online/>

Naslov: *Multimedijalna e-knjiga 2. stručno-popularne online Konferencije "Pred mojim očima rasteš"*

Nakladnik: *EduList, Novačka cesta 23, Novaki, 10431 Sveta Nedelja*
tea@edulist.online
upit@edukonferencija.info

Uredništvo:
Tea Resanović, Daria Antonović

Fotografije u knjizi: *Canva*

Recenzija:
Petra Gotal, mag. praesc. educ.
Katarina Matijević, mag. logoped

© Autorska prava © 2023. *EduList*

Sva prava pridržana. Nijedan dio ove knjige ne smije se preslikavati niti umnožavati na bilo koji način, bez pismenog odobrenja izdavača. Autori pojedinih radova i uradaka odgovorni su za sadržaj radova te njihovu lekturu.

Napomene:

Prilozi u zborniku odražavaju stavove autora, koji su također odgovorni za etičnost.

Fotografije djece objavljene su uz suglasnosti roditelja, za što su odgovorni autori radova.

Izrazi koji se koriste, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod (rodna neutralnost u pisanju)

siječanj, 2023.

*Multimedijalna e-knjiga
2. stručno-popularne
online Konferencije
"Pred mojim očima rasteš"*

*Uredništvo:
Tea Resanović, Daria Antonović*

Novaki, 2023.

RIJEČ UREDNIŠTVA

Konferencija "Pred mojim očima rasteš" ostvaruje svoje drugo izdanje u online obliku. Na temelju promišljanja i sagledavanja stanja aktualne teorije i prakse ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, dan je naglasak na tematiku razvoja govora, komunikacije i stvaralaštva te povezanost sa cjelovitim razvojem djece. E-knjiga objedinjuje stručne članke autora zajedno s video uratcima koje su pripremili kako bi zornije prikazali temu, zatim prezentacije pozvanih predavanja te video uratke autora sažetaka pojedine tematike. Stručnjacima, teoretičarima i praktičarima dana je prilika da na jednom mjestu stvaraju, diskutiraju i razmjenjuju suvremene spoznaje znanosti. Na svakom je pojedincu odgovornost rada na unaprjeđenju odgojno-obrazovnog procesa te širenju svijesti o izazovima suvremenog doba među sustručnjacima, roditeljima i zainteresiranim. Ova je Konferencija dio stručnog usavršavanja koje je motivator, podsjetnik odskočna daska za dublje proučavanje pojedinih tema od društvenog i pojedinačnog značaja. Osnovno polazište je pogled u oči djeteta koje raste pred nama, koje raste u dobu izazova i promjena.

Tea Resanović, mag. paed., organizatorica i urednica

Unutar odgojno-obrazovne prakse značajno je istaknuta refleksija odnosno samorefleksija u odnosu na provedene aktivnosti, ostvarene dobrobiti kao i ishode. Konferencijama poput ove refleksija dobiva novu dimenziju – dimenziju diseminacije znanja i iskustava kroz primjere koji pozivaju kako na refleksiju, tako i samorefleksiju. Uz prezentiranje vlastitog područja djelovanja te vlastitog sustava vrijednosti pojedinac (stručnjak) istovremeno obogaćuje odgojno-obrazovnu praksu svojim iskustvom, znanjem i kompetencijama te dobiva vrijednost za sebe u obliku mogućnosti samorefleksije te refleksije sudionika u ulozi gledatelja i slušatelja. Značaj Konferencije "Pred mojim očima rasteš" očituje se u segmentu multidisciplinarnosti područja obuhvaćenih značajnom i aktualnom temom današnjice, a to je upravo razvoj govora. Za odgojno-obrazovnu praksu važno je da je ukorak s aktualnostima i mijenama te procesima kojima su djeca i obitelji zahvaćeni te je značajna odgovornost upravo organizacija ovakvih manifestacija u svrhu progovaranja i dijeljenja novih znanja.

Daria Antonović, bacc. praesc. educ., organizatorica i urednica

VIDEO PORUKA UREDNIŠTVA - dio je video predstavljanja koja su prethodila Konferenciji:

Kako je nastala Konferencija "Pred mojim očima rasteš" ?

Organizatorice Tea Resanović, EduList i Daria Antonović, Vie Dar

SADRŽAJ

STRUČNI ČLANCI I VIDEO URADCI AUTORA ČLANAKA.....	1
• <i>Josipa Vinković</i> (Dječji vrtić Vrapčić, Šenkovec): Jezično-govorni razvoj u ranoj dobi (0-3 g.) u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.....	2
• <i>Dominika Beljo</i> (Dječji vrtić Vrbovec): Prikaz poticajnih razvojnih aktivnosti prateći miljokaze jezično-govornog razvoja.....	6
• <i>Gordana Pajca Grbin</i> (Dječji vrtić Pula), <i>Mariza Kovačević</i> (Dječji vrtić Pula), <i>Ana Koroman Runko</i> (Dječji vrtić Pula): Poticanje ranog komunikacijskog i govorno-jezičnog razvoja, prikaz dobre prakse-radionice za roditelje djece jasličke dobi.....	10
• <i>Silvija Kaderžabek</i> (Dječji vrtić Lojtrica, Velika Mlaka): Djetetov prvi rječnik ili kako smo potaknuli govor u ranoj dobi?.....	14
• <i>Marina Trstenjak Petran</i> (Srednja škola Čakovec): Istraživačke radionice za djecu: Pokusiramo svi, mali i veliki.....	17
POZVANA PREDAVANJA.....	21
• <i>Petra Gotal</i> (Dječji vrtić Lojtrica, Velika Gorica): Kompetentni odgojitelji 21. stoljeća.....	22
• <i>Barbara Perasović Cigrovski</i> (Klubko, Zagreb): Podrška djeci s izazovima u govorno jezičnom razvoju kroz izgradnju odnosa stručnjaka i roditelja.....	23
• <i>Mia Žilić</i> (Dječji vrtić Vladimira Nazora, Zagreb): Individualne konzultacije kao važan aspekt partnerstva s roditeljima.....	24
• <i>Romina Grubišić</i> (Dječji vrtić Dječja igra, Zagreb): Dokumentacija kao podrška procesu učenja djeteta.....	25
• <i>Katarina Matijević</i> (Pučko otvoreno učilište Hrvatski dom Petrinja): Ekрани i razvoj govora – Idu li zajedno?.....	26
• <i>Daria Antonović</i> (Vie Dar j.d.o.o.): Simbolička igra u starijoj jasličkoj skupini kao prekretnica za razvoj govora.....	27
VIDEO URADCI AUTORA SAŽETAKA.....	28
• <i>Ana Maria Sarjanović</i> (Dječji vrtić Zlatna Ribica, Kostrena), <i>Andrea Židanik Kovačević</i> (Dječji vrtić Zlatna ribica, Kostrena): Izazovi komuniciranja.....	29
• <i>Bojan Iličić</i> (Osnovna škola Braća Ribar, Sisak"), <i>Renata Fridrih</i> (Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba): Osnaživanje odgojitelja za rad s "digitalnim urođennicima".....	30
• <i>Gabrijela Špehar</i> (Dječji vrtić Ciciban, Velika Gorica), <i>Marina Ovčariček</i> (Dječji vrtić Popovača, Popovača), <i>Renata Fridrih</i> (Društvo Naša djeca Sisak): Medijska ekologija uz lutkarstvo u cilju očuvanja starog obrta u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja djece	31
OSVRT RECENZIJA.....	32
• <i>Katarina Matijević</i>	33
• <i>Petra Gotal</i>	33

**STRUČNI
ČLANCI I VIDEO
URADCI
AUTORA
ČLANAKA**

JEZIČNO-GOVORNI RAZVOJ U RANOJ DOBI (0-3 G.) U USTANOVAMA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

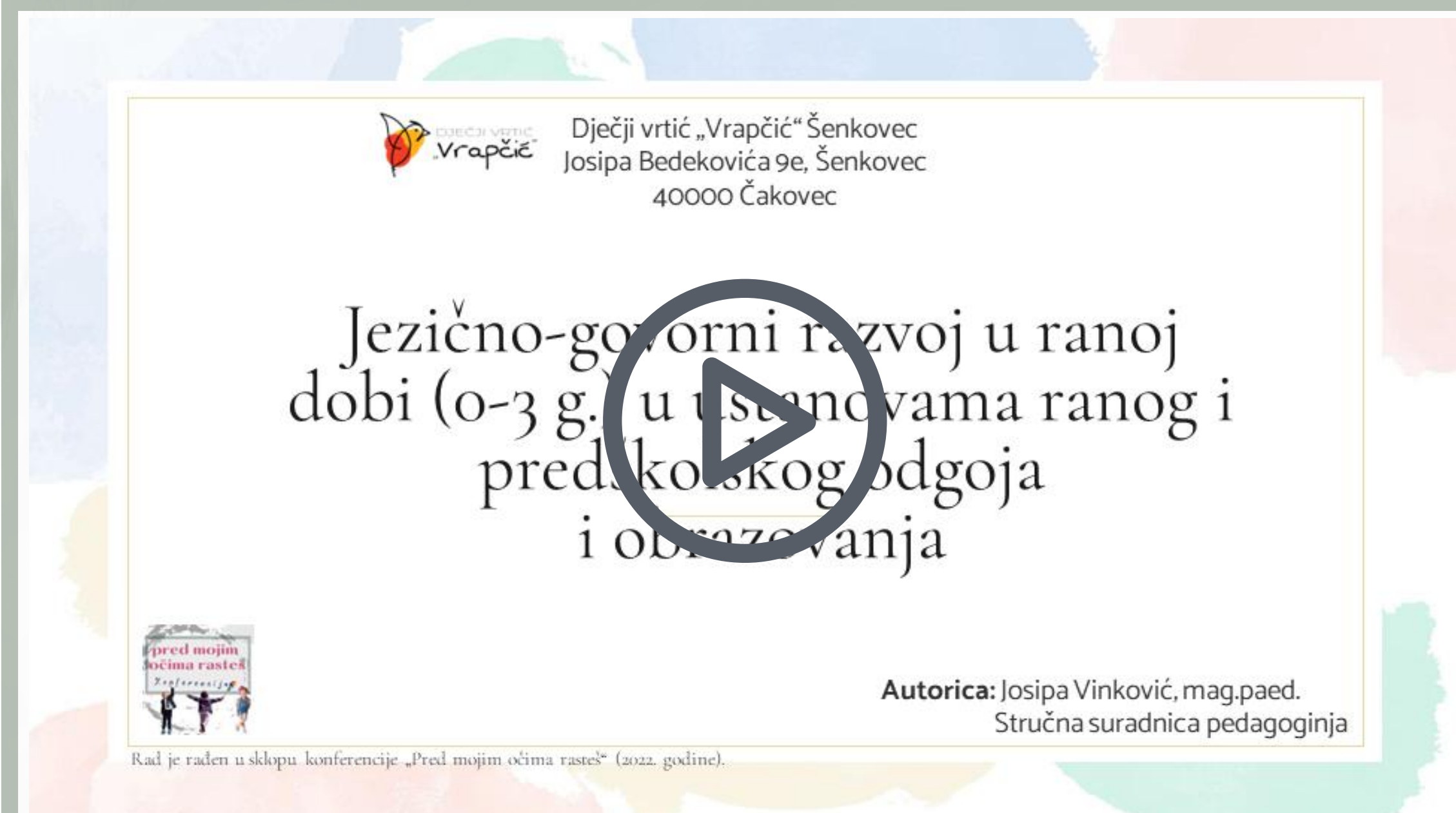
Josipa Vinković (Dječji vrtić Vrapčić, Šenkovec)

SAŽETAK

U teorijskom se dijelu ovog rada daje prikaz teorijskih postavki i dosadašnjih istraživanja koja se tiču poticanja jezično-govornog razvoja u ranoj dobi (0-3 g.) u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Radi lakšeg razumijevanja i uvoda u temu, u teorijskom se dijelu prikazuju osnove jezično-govornog razvoja, a zatim se razrađuje tema poticanja istog u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. U empirijskom se dijelu rada prikazuje metodologija i rezultati istraživanja o mišljenju i radu odgojitelja u području poticanja jezično-govornog razvoja u ranoj dobi (0-3 g.). Opći cilj ovog istraživanja je dobivanje uvida u mišljenje i rad odgojitelja u području poticanja jezično-govornog razvoja kod djece jasličke dobi u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Provedeno je kvantitativno istraživanje na uzorku odgojitelja (N=14) u predškolskoj ustanovi – Dječjem vrtiću „Vrapčić“, Šenkovec, koristeći se metodom anketnog upitnika. Za potrebe ovog istraživanja, a na temelju literature, kreiran je anketni upitnik koji se sastoji od 3 skupine pitanja: 1) opći podaci, 2) stavovi o poticanju jezično-govornog razvoja kod djece jasličke dobi, 3) rad odgojitelja u području poticanja jezično-govornog razvoja kod djece jasličke dobi. U prvoj skupini pitanja ispituju se opći podaci o ispitanicima, dok se druga i treća skupina pitanja svaka sastoje od po 25 tvrdnji na koje ispitanici odgovaraju na skali Likertovog tipa, od nekoliko pitanja višestrukog odabira te od 2 pitanja otvorenog tipa. U obradi podataka korištene su metode deskriptivne statistike (frekvencije, postoci, mjere centralne tendencije i mjere varijabilnosti). Rezultati su pokazali kako odgojitelji jezično-govorni razvoj u ranoj dobi procjenjuju vrlo važnim i kao takvog ga često potiču u jasličkim skupinama, a navode i kako bi željeli unaprijediti svoje kompetencije za poticanje ranog razvoja govora. Rezultati također pokazuju različite vrste aktivnosti koje odgojitelji provode kako bi potaknuli rani razvoj govora. Ovi rezultati mogu poslužiti u osmišljavanju aktivnosti podrške za odgojitelje, kao i za daljnja istraživanja u području navedene teme.

KLJUČNE RIJEČI: jaslice, jezično-govorni razvoj, odgojitelji

VIDEO PRIKAZ UZ TEMU:

Dječji vrtić „Vrapčić“ Šenkovec
Josipa Bedekovića 9e, Šenkovec
40000 Čakovec

Jezično-govorni razvoj u ranoj dobi (0-3 g.) u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Autorica: Josipa Vinković, mag.paed.
Stručna suradnica pedagoginja

Rad je rađen u sklopu konferencije „Pred mojim očima rasteš“ (2022. godine).

UVOD

Jedan od temeljnih zadataka odgoja, kako u obitelji, tako i u predškolskim ustanovama, je naučiti djecu razumjeti i komunicirati na materinskom jeziku, što kasnije postaje temelj učenju, komuniciranju i doživljavanju svijeta oko njih (Velički, 2014). Dječji vrtić okruženje je u kojem je dijete izloženo različitim poticajima i aktivnostima koje potiču jezično-govorni razvoj. Djetetu trebamo pružiti različite poticaje i mogućnosti kojima će ono sudjelovati u govoru i biti sposobno za izražavanje (Velički, 2009). Tako, na primjer, dijete treba slušati priče, poeziju i bajke te sudjelovati u različitim aktivnostima i jezičnim igrama na način koji je primjeren njegovoj dobi te razvoju (Diamond i Hopson, 2006).

Da bismo mogli detaljnije opisati jezično-govorni razvoj djeteta, važno je prethodno objasniti ključne pojmove u ovom području: govor, jezik i komunikacija. Govor je prirodan, brz i jednostavan način sporazumijevanja, odnosno, osjetilo kojim se služimo kako bismo drugoj osobi prenijeli ono što želimo reći (Pavličević-Franić, 2005). Proizvedene glasove oblikujemo u riječi, slogove te rečenice koje nam služe za komunikaciju. Govor na kojem se izražavamo zove se jezik, koji se može definirati kao „društvena tvorevina i zajednički je svim pripadnicima iste jezične zajednice“ (Pavličević-Franić, 2005, str. 14). Jezik je sustav koji ljudima omogućuje komunikaciju te razmjenu ideja i iskustava (Čerepinko, 2012).

JEZIČNO-GOVORNI RAZVOJ U RANOJ DOBI (0-3 G.)

Govorno-jezični razvoj djeteta najizraženiji je u prve tri godine djetetova života (Šego, 2009). Razvoj govora pratimo kroz dva osnovna razdoblja: predverbalno i verbalno razdoblje (Posokhova, 1999). Predverbalno razdoblje započinje s djetetovim rođenjem i traje do pojave prve smislene riječi, što je najčešće oko prve godine djetetova života. Verbalno razdoblje počinje s pojavom prve smislene riječi i nastavlja se tijekom daljnjeg života osobe.

Klasifikacija razvoja govora prema Čudina-Obradović, Starc, Profaca, Letica i Pleša (2004):

1. Glasovni (fonološki razvoj)
2. Rječnički (značenjski/semantički) razvoj
3. Razvoj gramatike
4. Komunikacijski (pragmatički) razvoj
5. Razvoj znanja o govoru (metalingvistička svijest)

Prve riječi dijete počinje izgovarati između desetog i petnaestog mjeseca. Prve riječi su obično dvosložne, po vrsti imenice koje mogu mijenjati značenje ovisno o situaciji. Do petnaestog ili dvadesetog mjeseca dijete izgrađuje fond od pedesetak riječi. Nakon prvih pedeset riječi, dijete počinje pamti pedeset riječi tjedno (Moomaw i Hieronymus, 2008). Prve rečenice dijete oblikuje potkraj prve godine, obično dvorječne (telegrafski govor) koje tada postupno prelaze u trorječne pa zatim

u sve složenije strukture (nakon navršene dvije godine upotrebljava rečenice od dvije do četiri riječi) (Pavličević-Franić, 2005). Od pojave prve rečenice počinje svladavanje gramatike i daljnje napredovanje u razvoju govora. Gramatika oko treće godine napreduje, dijete rabi sve više (vrsta) riječi te nakon treće godine dijete savladava osnove materinskog jezika (Moomaw i Hieronymus, 2008).

POTICANJE JEZIČNO-GOVORNOG RAZVOJA U RANOJ DOBI (0-3 G.) U USTANOVAMA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

Kretanjem u predškolsku ustanovu komunikacija djeteta sve je važnija kao način na koji dijete uspostavlja odnos s vršnjacima i s odraslim osobama oko sebe (Milić, 2007). Važno je da odgojitelji stvore poticajno i otvoreno okruženje u kojem će dijete biti slobodno istraživati te konstruirati svoje aktivnosti, kao i ono u kojem će se pratiti dječji interesi. Odnos odgojitelja i djeteta u jaslicama obilježen je socio-emocionalnom vezom u kojoj odgojitelji, u svakodnevnim situacijama, govorom prate aktivnosti i omogućuju djetetu da razumije govor i situacije te da u interakciji (vokalizacijom, aktivnošću, gestom) izmjenjuju zajednička značenja i iskustva (Petrović-Sočo, 1997). Djeca trebaju imati „prostor za izražavanje“, slušati i biti slušana, okružena kvalitetnim (jezičnim) sadržajima te biti izložena kvalitetnom govoru, odnosno, oko njih treba biti prisutno poticajno okruženje.

Poticanje govornog razvoja djece ne može se sažeti u aktivnosti ili kratke programe koje s djecom provodimo – jezično-govorni razvoj odvija se u svakom trenutku. Zbog toga je važno da odgojitelji kontinuirano propituju primjerenost svog govora, govorno-jezične aktivnosti i druge sadržaje kojima okružuju djecu (Velički, 2009). Neka od poticajnih i adekvatnih ponašanja pri poticanju jezično-govornog razvoja su (Petrović-Sočo, 1997): (aktivno) slušanje, razumijevanje dječje aktivnosti, reflektirajuća komunikacija, jasne poruke, povratna informacija, geste, ja-poruke itd. Osim navedenog, neke od aktivnosti koje se u literaturi navode kao poticajne za jezično-govorni razvoj u ranoj dobi su: čitanje, različite jezično-govorne igre, malešnice i sl

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Opći cilj ovog istraživanja je dobivanje uvida u mišljenje i rad odgojitelja u području poticanja jezično-govornog razvoja kod djece jasličke dobi u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Provedeno je kvantitativno istraživanje na uzorku odgojitelja (N=14) u predškolskoj ustanovi – Dječjem vrtiću „Vrapčić“, Šenkovec, koristeći se metodom anketnog upitnika. Za potrebe ovog istraživanja, a na temelju literature, kreiran je anketni upitnik koji se sastoji od 3 skupine pitanja: 1) opći podaci, 2)

stavovi o poticanju jezično-govornog razvoja kod djece jasličke dobi, 3) rad odgojitelja u području poticanja jezično-govornog razvoja kod djece jasličke dobi. U prvoj skupini pitanja ispituju se opći podaci o ispitanicima, dok se druga i treća skupina pitanja svaka sastoji od po 25 tvrdnji na koje ispitanici odgovaraju na skali Likertovog tipa, od nekoliko pitanja višestrukog odabira te od 2 pitanja otvorenog tipa. U obradi podataka korištene su metode deskriptivne statistike (frekvencije, postoci, mjere centralne tendencije i mjere varijabilnost.

REZULTATI I RASPRAVA

Sudionice (odgojiteljice) koje su sudjelovale u istraživanju (N = 14) su ženskog spola. Prema broju godina radnog staža, najveći dio ima staž od 0 do 9 godina (42,9%). 57,1% odgojiteljica ima višu stručnu spremu (VŠS), a 42,9% visoku stručnu spremu (VSS). Od ukupnog broja odgojiteljica, 42,9% njih trenutno radi u jaslicama, dok su ostale u jaslicama radile u prethodnih nekoliko godina.

92,9% odgojiteljica navodi kako smatraju da se govor najintenzivnije razvija u prve tri godine dječjeg života. Šego (2009) također ističe kako je jezično-govorni razvoj najizraženiji u prve tri godine života. Nadalje, sve odgojiteljice slažu se s tvrdnjom da je igra vrlo važan aspekt razvoja govora. Igra je najvažnija aktivnost u djetetovim prvim godinama i aktivnost koja potiče razvoj na svim područjima (Posokhova, 2008). Više od 75% odgojiteljica smatra kako obitelj i predškolska ustanova imaju najvažniju ulogu u jezično-govornom razvoju djeteta. 71,4% njih navodi i kako bi se u vrtiću općenito trebalo više pažnje posvetiti razvoju govora. Sve se odgojiteljice slažu kako je poticanje razvoja govora važna zadaća u radu odgojitelja te navode kako je uloga odgojitelja u poticanju govora djeteta velika i važna. Većina odgojiteljica (92,9%) ističe kako smatraju da su dovoljno kompetentne vezano uz poticanje jezično-govornog razvoja kod djece, ali isto tako, 64,3% njih navodi kako im je potrebno dodatno stručno usavršavanje na ovu temu, a 85,7% njih navodi kako bi se voljele dodatno usavršavati u ovom području.

Sve odgojiteljice navode kako primjerenim aktivnostima u skupini svakodnevno potiču razvoj govora kod djece. 64,3% odgojiteljica navodi kako uglavnom prati razvoj dječjeg govora i prema tome planira daljnje aktivnosti. Ovdje svakako postoji prostor za dodatno dokumentiranje i praćenje dječjeg razvoja govora, prema čemu bi odgojiteljice mogle planirati buduće aktivnosti. 92,9% odgojiteljica navodi kako djeca za njima ponavljaju riječi, iskaze, rečenice ili radnje, što pokazuje važnost uloge i primjera odgojitelja u razvoju govora. 85,7% odgojiteljica navodi kako se više puta tjedno služe različitim aktivnostima za poticanje jezično-govornog razvoja djece. Kao aktivnosti koje provode, najviše označavaju: razgovor (92,9%), jezične igre i malešnice (71,4%), interaktivno čitanje (64,3%), dramske

aktivnosti (57,1%). Osim toga, odgojiteljice navode i: čitanje slikovnica, brojalice, pjesmice, lutke (zijevalice), igre prstićima, jezikolomke, glazbene aktivnosti itd. Metodička sredstva koja odgojiteljice koriste u svom radu pri poticanju jezično-govornog razvoja su: slikovnice (100%), lutke (zijevalice) (71,4%), didaktičke igre napravljene od neoblikovanog materijala (50%), kartice sa sličicama (42,9%) i ostalo: video i audio zapisi, dramski rekviziti, glazbeni instrumenti i sl.

Sve odgojiteljice ističu kako je u jaslicama u potpunosti važno što više poticati jezično-govorni razvoj, ali navode općenite prepreke u predškolskom sustavu: puno se vremena odvoji na njegu i zadovoljavanje fizičkih potreba djece, previše djece u skupini i premalo odgojitelja.

Što se tiče suradnje s roditeljima u ovom području, odgojiteljice navode sljedeća pitanja i nedoumice roditelja oko kojih često raspravljaju: pitanja o tome kad će dijete progovoriti, kasni li u razvoju, kakav je u usporedbi s vršnjacima, zašto još ne govori i sl. Iz prikazanog možemo zaključiti kako je roditeljima vrlo važno informiranje, edukacija i povratna informacija koju mogu dobiti od odgojiteljica. Osim s djecom, važno je da se i s roditeljima radi vezano uz jezično-govorni razvoj njihove djece.

Ovi rezultati mogu poslužiti u osmišljavanju aktivnosti za rad s djecom i roditeljima u području poticanja jezično-govornog razvoja, za osmišljavanje aktivnosti podrške za odgojitelje, kao i za daljnja istraživanja u području navedene teme.

ZAKLJUČAK

Uloga predškolske ustanove u poticanju jezično-govornog razvoja iznimno je velika. Odgoj započinje u obitelji, a nastavlja se u predškolskoj ustanovi. Odgojitelji kao stručnjaci koji rade s djecom i roditeljima važan su izvor informacija, edukacije i cjelokupnog poticanja razvoja (govora) djeteta. Ovim istraživanjem ostvarili smo uvid u mišljenje odgojiteljica Dječjeg vrtića „Vrapčić“ Šenkovec, koje navode kako smatraju da je razvoj govora u prve tri godine najizraženiji, te navode kako smatraju da je njihova uloga u poticanju istog vrlo velika i važna. Odgojiteljice u ovom području rade na različitim aktivnostima i poticajima koje nude djeci: od spontanog razgovora tijekom aktivnosti ili igre, preko čitanja slikovnica, različitih brzalica, pjesmica, zagonetki, do igara prstićima i dramskih aktivnosti. Važno je da odgojiteljice propituju vlastitu praksu i da kontinuirano prate interese i razvoj djece kako bi im mogle pružati adekvatnu podršku i poticaje.

Neki od prijedloga za buduća istraživanja su:

- detaljnije ispitati mišljenje roditelja
- u sklopu ovakvog istraživanja provesti i praćenje poticanja jezično-govornog razvoja u skupini
- ispitati odgojitelje/odgojiteljice iz različitih predškolskih ustanova, povećati uzorak

Važno je i potrebno da i stručni tim ustanove sudjeluje u praćenju i poticanju razvoja govora kod djece predškolske dobi, kako u svrhu napredovanja djeteta, tako i u svrhu podrške odgojiteljima te roditeljima.

LITERATURA

Čerepinko D. (2012). Komunikologija. Varaždin: Veleučilište u Varaždinu.

Čudina-Obradović, M., Starc, B., Profaca, B., Letica, M., Pleša, A. (2004). Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

Diamond, M. i Hopson, J. (2006). Čarobno drveće uma. Kako razvijati inteligenciju, kreativnost i zdrave emocije vašeg djeteta od rođenja do adolescencije. Lekenik: Ostvarenje.

Milić, S. (2007). Razvoj kreativnog kurikuluma. Metodčki ogledi, 14 (2), 67-82.

Moomaw, S. i Hieronymus B. (2008). Igre čitanja i pisanja: aktivnosti za razvoj predčitačkih vještina i početnog čitanja i pisanja u predškolskoj dobi i prvom razredu. Buševac: Ostvarenje.

Pavličević-Franić, D. (2005). Komunikacijom do gramatike. Zagreb: Alfa.

Petrović-Sočo, B. (1997). Dijete, odgajatelj i slikovnica. Zagreb: Alinea.

Posokhova, I. (1999). Razvoj govora i prevencija govornih poremećaja djece. Zagreb: Ostvarenje.

Posokhova I. (2008). Razvoj govora i prevencija govornih poremećaja u djece (3. prerađeno izdanje). Zagreb: Ostvarenje.

Šego, A. (2009). Utjecaj okoline na govorno - komunikacijsku kompetenciju djece; jezične igre kao poticaj dječjem govornom razvoju. Govor, 26 (2), 119-149.

Velički, V. (2009). Poticanje govora u kontekstu zadovoljenja dječjih potreba u suvremenom dječjem vrtiću. Metodika: časopis za teoriju i praksu metodika u predškolskom odgoju, školskoj i visokoškolskoj izobrazbi, 10 (18), 80-91.

Velički, V. (2014). Pričanje priča – stvaranje priča. Zagreb: Alfa.

ŽIVOTOPIS

JOSIPA VINKOVIĆ

Josipa Vinković rođena je 14.08.1997. u Čakovcu. Osnovnu školu završava u Šenkovcu, a srednju – opću gimnaziju, u Čakovcu, nakon čega upisuje Filozofski fakultet u Rijeci – smjer pedagogija. Nakon stjecanja zvanja magistre pedagogije, zapošljava se kao asistentica u vrtiću, a ubrzo nakon toga i kao pedagoginja u Dječjem vrtiću „Vrapčić“, Šenkovec. Tijekom fakulteta, i kasnije kao asistentica i pedagoginja, Josipa volontira u različitim udrugama i ustanovama, pohađa različite edukacije i neprestano istražuje, uči i piše o odgoju i obrazovanju djece rane i predškolske dobi.

PRIKAZ POTICAJNIH RAZVOJNIH AKTIVNOSTI PRATEĆI MILJOKAZE JEZIČNO-GOVORNOG RAZVOJA

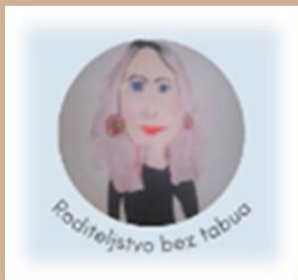
Dominika Beljo (Dječji vrtić Vrbovec)

SAŽETAK

Tijekom odrastanja svako dijete slijedi svoj individualni tempo razvoja, a upravo je taj razvoj u svim segmentima najintenzivniji u prve tri godine djetetova života. U tom razdoblju stvaraju se temelji, vještine i kompetencije koje će koristiti i u odrasloj dobi. Razvoj se na svim poljima odvija po unaprijed određenim fazama koje su kod svakog djeteta individualne, tj. odvijaju se po zadanom redosljedu, ali ne kod sve djece u točno isto vrijeme i u istoj kronološkoj dobi. Razvoj govora je samo jedno od tih područja te započinje već u majčinoj utrobi slušanjem majčinog glasa, a kasnije dijete uči vještine govora odrastajući uz govorne modele i poticajnu okolinu. Iako dijete prve riječi izgovara oko svog prvog rođendana to ne znači da u tom periodu ne razvija svoje vještine govora. U prvom predverbalnom razdoblju jezičnog razvoja dijete sluša, oponaša, priprema govorni aparat i iako ne izgovara riječi komunicira s osobama iz svoje okoline na način da stvara i inicira interakciju. Odrasle osobe iz djetetovog okruženja govorni su modeli djeci te svojim angažmanom utječu na razvoj govora. U razdoblju do godine dana djeca većinom govorne uzore imaju u obiteljskom okruženju, a dolaskom u predškolsku ustanovu odgojitelji također preuzimaju važnu ulogu u kreiranju okoline koja će poticati razvoj govora. Čimbenici koji utječu na razvoj govora mogu biti različiti stoga govorimo o pozitivnim, ali i negativnim utjecajima koji mogu uzrokovati kašnjenja u jezično govornom razvoju. Iz tog razloga je bitno da odgojitelji prate razvoj govora kako bi kod djece na vrijeme mogli primijetiti odstupanja. U ovom radu biti će prikazane aktivnosti koje su provođene s ciljem poticanja jezično govornog razvoja u mlađoj jasličkoj skupini, općenite karakteristike jezičnog razvoja i faza razvoja govora.

KLJUČNE RIJEČI: aktivnosti za poticanje razvoja govora, dijete, razvoj govora

VIDEO PRIKAZ UZ TEMU:

Odgojno – obrazovna konferencija
„Pred mojim očima rasteš“
10. i 11.11. 2022.

PRIKAZ POTICAJNIH RAZVOJNIH AKTIVNOSTI PRATEĆI
MILJOKAZE JEZIČNO-GOVORNOG RAZVOJA

Dominika Beljo, mag. praesc. educ.
Dječji vrtić Vrbovec

KARAKTERISTIKE JEZIČNO-GOVORNOG RAZVOJA DJECE RANE DOBI

Govor je jedan od temeljnih načina komunikacije među ljudima, a sam govorno jezični-razvoj vrlo je složen proces koji započinje i prije samog rođenja kada dijete u majčinom trbuhu sluša majčin glas te ostale zvukove i podražaje koji dolaze iz okoline. Jezično-govorni razvoj odvija se po ustaljenim obrascima i u okviru zadanih dobnih granica koje služe kao okvir i smjernica za praćenje razvoja govora.

Dvije osnovne faze jezično-govornog razvoja su: predverbalna i verbalna faza (Starc, Čudina Obradović, Pleša, Profaca i Letica, 2004). U predverbalnoj fazi ne dolazi do pojave pravih govornih glasova i ova faza traje od rođenja pa sve do pojave prve smislene riječi. Predverbalna faza je vrlo važna u jezično-govornom razvoju jer se upravo tokom ove faze stvaraju preduvjeti za ostvarivanje svjesnog razvoja govora. Djeca u ovoj fazi komuniciraju preko spontanog glasanja, krikova, gukanja do brbljanja i slogovnog glasanja. U predverbalnoj fazi priprema se glasovna baza govora i razumijevanje, pojavom prve smislene riječi (otprilike u razdoblju od 9 do 15 mjeseci) započinje verbalna faza u kojoj dijete svjesno proizvodi glasove koje čuje u okolini. U dobi od 12 do 18 mjeseci dijete izgovara jednosložne ili dvosložne riječi koje u početku imaju funkciju rečenice, zatim se kasnije fond riječi poprilično brzo širi. Oko druge godine života rečenice se proširuju te postaju dvočlane, te tročlane s tri godine starosti (Šego, 2009).

Govor se razvija u sprezi s biološkim preduvjetima i djetetovom socijalnom okolinom stoga da bi se govorrazio potrebno je imati uredno razvijene govorne organe, uredan sluh, uredan intelektualni razvoj i poticajnu okolinu (Andrešić, Benc Štuka, Gugo Crevar, Ivanković, Mance, Mesec i Tambić, 2009). Odrasli imaju važnu ulogu u poticanju djetetovog jezično-govornog razvoja na pravilan i odgovarajući način s obzirom da su djeca od najranije dobi usmjerena na interakciju s osobama iz svoje okoline. Stvaranjem temelja kroz dobre jezične i komunikacijske sposobnosti utječemo na lakše i brže usvajanje školskih sadržaja, ali i na daljnji uspjeh kroz život (Matijević, 2019).

UTJECAJ OKOLINE NA JEZIČNO-GOVORNI RAZVOJ

Prve tri godine života najkritičniji su period za razvoj djetetovog potencijala na svim razvojnim područjima. Razvoj djetetovog mozga do treće godine dosegne 80 posto svoje konačne veličine (Vasta, Haith i Miller, 1998) te ima sposobnost prilagođavanja tokom cijelog djetinjstva (neuroplastičnost mozga) što omogućuje učenje i napredovanje tokom cijelog života putem različitih iskustva, poticaja i podražaja iz okoline (Čizmić i Rogulj, 2018). Iz svega navedenog može se zaključiti da okolina uz genetske predispozicije uvelike utječe na

jezično-govorni razvoj. Dijete treba odrastati u okruženju koje će biti poticajno, treba ga izlagati govoru i konstantno stvarati prilike za komunikaciju kako bi moglo razviti sve svoje jezično-govorne potencijale. Kvalitetna komunikacija s odraslima u najranijoj dobi stvara čvrste temelje za usvajanje jezika kao sustava (Šego, 2009).

POTICANJE JEZIČNO-GOVORNOG RAZVOJA

Aktivnosti za poticanje jezično-govornog razvoja provedene su u mlađoj jasličkoj skupini „Pandice“ tokom pedagoške godine 2021./2022. te su se nastavile kroz rujnu i listopad nove pedagoške godine (2022./2023.) U skupinu je upisano 20 djece te je nekoliko prvih mjeseci trajao period adaptacije. Djeca koja su upisana u skupinu na različitom su stupnju jezično-govornog razvoja, a ako uzmemo u obzir da je razvoj govora povezan s motoričkim postignućima možemo primijetiti da djeca koja su prohodala i ovladala krupnom motorikom kreću s napredovanjem na jezično-govornom području i to su većinom starija djeca u skupini. Sobi dnevnog boravka prilagodili smo djeci na način da mogu zadovoljiti svoju prirodnu potrebu za kretanjem. Kod planiranja aktivnosti koje će potaknuti djecu na kretanje i razvoj krupne motorike trebalo je imati na umu da sva djeca u skupini nisu na istoj razini motoričkog razvoja. Aktivnosti za poticanje krupne motorike provedene su kako u sobi dnevnog boravka tako i na vanjskom prostoru, a sastojale su se od provlačenja, prelaženja prepreka, trčanja, skakanja, hodanja/puzanja po povišenoj površini i slično.

Kada dijete ovlada grubom/krupnom motorikom koju karakterizira sposobnost izvođenja pokreta ruku nogu ili tijela, spremno je za razvoj fine motorike tj. precizne pokrete šake i prstiju uz koordinaciju oko – ruka. Fina motorika usko je povezana s razvojem govora, i iako nije pravilo često možemo primijetiti da djeca koja nemaju razvijenu motoriku imaju problema na jezično-govornom području (Velički i Katarinčić, 2011). Aktivnosti za razvoj fine motorike bile su ponuđene kroz igre s rastresitim materijalima i domaćim plastelinom koje potiču manipulaciju i istraživanje samog materijala. Manipuliranje različitim predmetima poput presipavanja, prebacivanja iz posude u posudu, vađenja, umetanja i slično potiču djecu da kroz različite predmete i materijale razvijaju koordinaciju oko-ruka. U aktivnostima ovakvog tipa nuđene su im različiti materijali:

- prirodne (kesteni, orasi, kukuruz) koje su prebacivali iz posude u posudu rukama ili žlicama
- papiri, vata, loptice koje su ubacivali i vadili iz posuda i bočica s različitim veličinom otvora
- slamčice i drvene špatule koje su umetali u različite otvore
- plastični poklopci koje su nizali po špagi, špagice i trakice koje su provlačili kroz sito

Upotrebom različitih likovnih sredstva u likovnim aktivnostima[L1] (olovke, bojice, paste, kistovi, pluteni čepovi, papirnati tuljci, prsti, dlanovi) poticana[L2] je kreativnost ali i razvijanje fine motorike, naglasak je bio na samom procesu a ne na konačnom produktu. Fina motorika poticana[L3] je kroz svakodnevne aktivnosti i rutine: samostalno korištenje žlice prilikom obroka, samostalno pijenje iz čaše, pranje ruku, skidanje i oblačenje papuča i slično.

U samim počecima adaptacije koja obiluje burnim emocionalnim i fizičkim reakcijama primijećeno je da[L4] se djeca osim uz fizičku blizinu odgojitelja vrlo brzo smire kada im se pjevaju pjesmice ili izgovaraju brojalice pa su korištene jednostavne pjesmice i brojalice koje su se svakodnevno ponavljale, kasnije su djeca sama mogla djelomično ili u cijelosti ponavljati i reproducirati naučeno. Nakon razdoblja adaptacije svakodnevno se kroz aktivnosti nadograđuje do[L5] tada naučen sadržaj, a kroz igre s pjevanjem, ples i igre s prstima povezujemo govor i pokret. U svim oblicima jezičnog izričaja djeca jako vole ponavljanja i često traže da se neka brojalica ili pjesmica iznova i više puta ponovi. Razlog tome leži u činjenici da djeca ponavljanjem pamte i urezuju riječi ili pojam u pamćenje, a to im daje strukturu i sigurnost ali utječe i na samopouzdanje (Stöcklin Meier, 2011).

Djeci treba biti govorni uzor te izgovarati riječi na pravilan način kako bi jezik kao takav mogli pravilno usvojiti. Govorni modeli djeci kod kuće su odrasli ukućani dok su to u jaslicama odgojitelji, poticali smo djecu kroz verbalno praćenje različitih radnji, davanjem uputa, postavljanjem pitanja i slično. Iako većina djece dolaskom u skupinu nije pričala vrlo brzo se primjećuje kako počinju koristiti govorne obrasce koje su do tada slušali i upijali.

Igra je najvažnija aktivnost koja obilježava djetinjstvo te način na koji djeca uče i spoznaju svijet oko sebe, tokom pedagoške godine provedene su različite igre koje su između ostaloga imale cilj poticati jezično-govorni razvoj. Dječji interes za životinje bio je odgojiteljicama smjernica za provođenje aktivnosti s temom životinja. Kocka s crtežima različitih životinja gdje su djeca imenovala, pokazivala i oponašala glasanje pojedine životinje, simbolička igra hranjenja životinja, slušanje glasanja različitih vrsta životinja, traženje aplikacija skrivenih po sobi i slično.

Dječji interes za životinje bio je odgojiteljicama smjernica za provođenje aktivnosti s temom životinja. Kocka s crtežima različitih životinja gdje su djeca imenovala, pokazivala i oponašala glasanje pojedine životinje, simbolička igra hranjenja životinja, slušanje glasanja različitih vrsta životinja, traženje aplikacija skrivenih po sobi i slično.

U svakodnevnom radu koristile su se slikovnice. Mlađa djeca slušaju i upijaju sadržaj koji im se „čita“, prate ilustracije te povezuju

riječ i sliku u cjelinu. Iako u početku djeca još ne govore, pokazivanjem određenih pojmova na naš upit pokazuju da razumiju[L2]. Djeca različite starosti na različiti način koriste slikovnicu, mlađi vole manipulirati s njom, pokazuju interes za interaktivne slikovnice s prozorčićima, vole pokazivati određeni pojam te kada još nemaju dovoljno bogat rječnik često pokazuju i pitaju „Što je to?“ na što im odgojitelj daje odgovor. Kasnije s dovoljnim brojem ponavljanja mogu samostalno imenovati pojmove iz slikovnica. Starija djeca koja imaju bogat rječnik, samostalno oblikuju jednostavne[L4], ali i složenije rečenice pokazuju interes za slušanje kratkih priča uz praćenje ilustracija.

Učenje jezika i govora nije izolirana aktivnost već je povezana s ostalim područjima djetetovog razvoja stoga smo nastojali svakodnevno stvarati poticajnu okolinu u kojoj će djeca kroz igru razvijati svoje jezično-govorne vještine.

LITERATURA:

- Andrešić, D., Benc Štuka, N., Gugo Crevar, N., Ivanković, I., Mance, V., Mesec, I., i Tambić, M. (2009). Najčešći poremećaji jezično – govorne komunikacije djece predškolske dobi. Zagreb: Hrvatsko logopedsko društvo.
- Čizmić, I. i Rogulj, J. (2018). Plastičnost mozga i kritična razdoblja – implikacije za učenje stranoga jezika. Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, (1-2/2018), 115-126. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/198556>
- Matijević, K. (2019). Progovorimo lako. Zagreb: Planet Zoe.
- Starc, B., Čudina Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B. i Letica M. (2004). Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga
- Stöcklin-Meier, S. (2011). Rukicama gore, nogicama dolje rastimo bolje. Split: Harfa.
- Šego, J. (2009). Utjecaj okoline na govorno-komunikacijsku kompetenciju djece; jezične igre kao poticaj dječjem govornom razvoju. Govor, 26 (2), 119-149. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/165964>
- Vasta, R., Haith, M. i Miller, S. (1998). Dječja psihologija. Jastrebarsko: Naklada slap.
- Velički, V. i Katarinčić, I. (2014). Stihovi u pokretu. Zagreb: Alfa.

ŽIVOTOPIS

DOMINIKA BELJO

Rođena sam 1983. godine u Zagrebu, Opću gimnaziju završila sam 2002.godine u Srednjoj školi Vrbovec, nakon završenog srednjoškolskog obrazovanja iste godine upisujem Učiteljsku akademiju u Zagrebu smjer predškolski odgoj, te 2005. godine stječem naziv odgojitelj predškolske djece. Razlikovni studij na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu upisujem 2016. godine te nakon položenih ispita 2017. godine upisujem Sveučilišni diplomski studij za rani i predškolski odgoj. Godine 2019. stječem zvanje magistre za rani i predškolski odgoj. Od rujna 2006. pa do kolovoza 2008. godine sam radila kao odgojitelj u Dječjem vrtiću Didi, a od kolovoza 2008. radim u Dječjem vrtiću Vrbovec. Kontinuirano se usavršavam na različitim edukacijama kao sudionik i izlagač kako bi unaprijedila svoju odgojno obrazovnu praksu te podijelila iskustva s ostalim stručnjacima iz struke.

POTICANJE RANOG KOMUNIKACIJSKOG I GOVORNO-JEZIČNOG RAZVOJA, PRIKAZ DOBRE PRAKSE-RADIONICE ZA RODITELJE DJECE JASLIČKE DOBI

Gordana Pajca Grbin (Dječji vrtić Pula), Mariza Kovačević (Dječji vrtić Pula), Ana Koroman Runko (Dječji vrtić Pula)

SAŽETAK

kao odgovor na brzo-mijenjajuće i zahtjevne potrebe suvremenog roditeljstva osmislili smo radionice čija je zadaća bila osvijestiti važnost roditeljske uloge u poticanju rane komunikacije i govorno-jezičnog razvoja. Roditeljima/skrbnicima se skrenula pozornost na to da obitelj kao primarna djetetova okolina, treba biti shvaćena kao okruženje u kojoj će se njegovati kvalitetna i kvantitativna verbalna odgovorljivost spram djeteta. Predavanjem na temu govorno-jezičnog razvoja i rane komunikacije djece jasličke dobi uz prikaz video materijala snimljenih u vrtićkom okruženju, informirali smo roditelje o govorno-jezičnom razvoju djece rane predškolske dobi, o prepoznavanju rizika za javljanjem komunikacijskih i govorno-jezičnih teškoća te evidentnim razvojnim odstupanjima. Aktivnim iskustvenim radionicama podučili smo roditelje o načinima poticanja rane komunikacije i govorno-jezičnog razvoja kroz izražajnu interpretaciju slikovnice, animaciju lutke, izvođenjem brojalica, igara prstima i pjesama uz pokret, primjerima poticanja simboličke igre uz verbalno slijeđenje. Radionice smo završili aktivnom diskusijom u kojoj su roditelji razmijenili iskustva i podjelom tiskanog edukativnog materijala. Metode i oblici rada koje smo koristili bile su metode izlaganja, rada u manjim skupinama, metoda dramatizacije i igre. Osnovna zadaća ovakvog oblika rada s roditeljima bila nam je da roditelji/skrbnici usvoje specifična znanja i vještine koje će moći primjenjivati u svakodnevnim rutinama, aktivnostima i igri s djecom, a sve sa svrhom prevencije odstupanja u ranom komunikacijskom i govorno-jezičnom razvoju.

KLJUČNE RIJEČI: edukacija roditelja, poticanje rane komunikacije i govorno-jezičnog razvoja, poticajno okruženje za razvoj komunikacije i govora

VIDEO PRIKAZ UZ TEMU:

The video thumbnail features the logo of 'Dječji vrtić Pula' at the top, which consists of four stylized human figures in orange, blue, green, and purple. Below the logo, the title 'Poticanje ranog komunikacijskog i govorno jezičnog razvoja prikaz radionica za roditelje' is displayed in purple text. A large play button icon is centered over the text. At the bottom left of the thumbnail is a small image of a book cover titled 'pred mojim očima rasteš Konferencija' with an illustration of people. To the right of the book cover, the names and titles of the presenters are listed: Gordana Pajca Grbin, edukacijski rehabilitator; Ana Koroman Runko, psiholog; and Mariza Kovačević, ravnatelj.

Užurbani način života i zahtjevi koje se stavljaju pred suvremeno roditeljstvo ostavljaju mnogobrojne posljedice. One se ponajprije odnose na kvalitetu i kvantitetu zajedničkog provedenog vremena, a onda i na cjelokupni razvoj djeteta. Prema Mišković (2016) ako dijete ima uredan sluh, govor i intelektualne sposobnosti, a nepodržavajuću okolinu, koja ne daje dovoljno podrške djetetu tijekom svakodnevnih rutina i interakcija, to može imati negativne posljedice na djetetov jezično-govorni razvoj. Dijete će kasnije progovoriti, imat će siromašniji rječnik, koristit će se jednostavnijim i agramatičnim rečenicama i imat će problema u razumijevanju. Naša praksa posljednjih godina ukazuje na to da djeca kasnije progovaraju, da su manje jezično aktivna, da imaju siromašniji vokabular te da pokazuju određena odstupanja u socijalnoj komunikaciji. Budući da se populacija djece koja su rizična za nastanak razvojnih problema kontinuirano povećava (HURID, 2013) uviđa se važnost prevencije i rane intervencije u vrtiću. Promjene koje se događaju u obiteljima, ali i društvu, nameću i potrebu veće i raznovrsnije društvene potpore obiteljima. Kako bi ostvarila dobar suradnički odnos i otvorila komunikacijski okvir za suradnju, odgojno-obrazovna ustanova mora pružiti čitavu lepezu različitih mogućnosti komunikacije i podrške roditeljima (Maleš, 2012). Stoga kao odgovor na navedeno, u okviru naše ustanove osmišljen je ciklus radionica za roditelje jasličkih skupina djece starosti od 1. do 3. godine svih područnih objekata Dječjeg vrtića Pula kako bi se ukazalo na potrebu adekvatne socijalne stimulacije, verbalne odgovorljivosti roditelja i njihove emocionalne dostupnosti. Ciljevi radionica bile su informirati roditelje o ranom komunikacijskom i jezično-govornom razvoju djece jasličke dobi, naučiti ih kako prepoznati odstupanja u socijalnoj komunikaciji i govorno-jezičnom razvoju te ih podučiti o načinima poticanja komunikacije i govorno-jezičnog razvoja djece.

Teorijskim predavanjem stručnih suradnika i aktivnim iskustvenim radionicama pod vodstvom odgojitelja, roditelji su informirani o obilježjima i važnosti rane komunikacije, fazama jezičnog i govornog razvoja te o načinima poticanja rane komunikacije i govorno-jezičnog razvoja kroz izražajnu interpretaciju slikovnice, animaciju lutke, izvođenje brojalica, igara prstima i pjesama uz pokret, simboličku igru uz komentiranje i verbalno slijeđenje. Metode i oblici rada koje smo koristili bile su: metode izlaganja, rada u manjim skupinama, metoda dramatizacije i igre. Jedna od glavnih zadaća stručnih suradnika bila je demistificirati zajedničku igru roditelj-dijete kao neku zahtjevnu i kompliciranu aktivnost u kojoj dijete čeka, a roditelj ulaže značajan trud i energiju da ga zabavi. Rukovodeći se time da je jedan od glavnih nepovoljnih čimbenika za razvoj komunikacijskih vještina roditeljska direktivnost u konverzaciji (Mišković, 2016),

važno je bilo da roditelji shvate da je u razdoblju razvoja rane komunikacije važno slijediti djetetov predmet interesa. Tada će dijete uvijek biti spremno na komunikaciju o onome što ga u danome trenutku zaokuplja te će se dulje vrijeme zadržati u aktivnosti. Na taj će način dijete dobiti i puno informacija o onome što ima, gleda, čuje, čini. Ako se isto primjenjuje često, to će imati značajan učinak na njegovo razumijevanje i učiti ga da je sugovorniku važno ono čime se ono bavi. Postupno ga će dijete biti sve aktivnije u socijalnoj interakciji, a vještine rane komunikacije bit će mu sve bolje. Posebice je bilo važno istaknuti da roditelji trebaju iskoristi brojne rutine u danu kao važne prilike za poticanje komunikacije i govorno-jezičnog razvoja poput igre, oblačenja, hranjenja, kupanja, odlaska u park ili u posjeta prijatelju, rodbini, knjižnici i sl. (Popčević, Rosandić, 2019). Polazeći od činjenice kako je usvajanje jezika i govora povezano s urednom sposobnošću slušanja, roditelji trebaju omogućiti djeci stjecanje različitih iskustava slušanja vodeći ih svakodnevno u šetnju, u trgovinu, izlete, boraveći u društvu odraslih, usmjeravajući ih na osluškivanje pojava i predmeta u neposrednom okruženju djeteta koje proizvode zvuk. Kako bi djetetu komunikacija s roditeljem bila zanimljiva i privlačna roditelj mora uz izražajnu facijalnu ekspresiju koristiti viši glas šireg frekvencijskog raspona i naglašene intonacije, govor mu mora biti sporiji, jasan i tečan s nizom stanki između riječi, a jezik jednostavniji s većom količinom ponavljanja (Mišković, 2016). Značajno je bilo roditelje upoznati sa temeljnim odrednicama urednog jezično-govornog razvoja kako bi se mogli pravovremeno uključiti u proces poticanja i podrške ukoliko dijete ima za tim potrebu. Odstupanja mogu biti posljedice nepovoljnih čimbenika poput: genetskih predispozicija, neadekvatnog jezično-govornog modela roditelja te nestimulirajuće okoline koja često nudi pretjeranu izloženost ekranima, dude varalice, ispravlja rani izgovor, koristi predirektivne načine konverzacije. U takvim situacijama roditeljska uloga u jezično-govornom razvoju njihove djece još je značajnija i iziskuje više truda, verbalne odgovorljivosti, izloženosti djeteta pisanom materijalu, zajedničkom čitanju, više rada s njihovom djecom i stručnim suradnicima (Mišković, 2016). Igra od strane roditelja tada mora biti shvaćena kao ona koja motivira na učenje, izražavanje misli i osjećaja, razvija jezične sposobnosti i stvara svijest o mogućnostima jezika. Svakodnevno u dječjem vrtiću, u svrhu aktiviranja i stimulacije skladnog razvoja jezično-govornih vještina odgojitelji u svom radu koriste razne govorno-jezične igre, brojalice i kraće pjesmice, primjerene slikovnice, lutke, oplemenjuju prostor u kojem borave djeca i daju dobar model vodeći računa o kronološkoj dobi djece i njihovim individualnim sposobnostima. Razvoj djece prati se u vrtiću i od strane stručnih suradnika. Ukoliko postoje odstupanja od tipičnog razvoja odmah se kreće s ranom intervencijom u

vrtiću i savjetovanjem roditelja kako da potiču razvoj djeteta kod kuće. Ukoliko dijete ima potrebe za podrškom izvan vrtića, dijete se upućuje na razvojnu procjenu i rehabilitaciju kod pružatelja usluga rane intervencije u ustanove zdravstvene ili socijalne skrbi. Odgojitelji su u drugom dijelu radionice prezentirali roditeljima različite slikovnice primjerene djetetovoj dobi, govorele o vrstama slikovnice te su izražajno čitale slikovnice na niz načina. Roditelji su upućeni da s djecom komentiraju pročitano, pitaju dijete što vidi na slikama, razgovaraju s njima o radnji i likovima te ih potiču na njihovo istraživanje (gledanje, dodirivanje, listanje stranica, otvaranje prozorčića, traženje zadanih detalja). Naglašeno je da je čitanje potrebno uključiti u svakodnevnu rutinu (Bohaček, 2017) jer dijete čitanjem stječe znanja, bogati rječnik, ali i ne manje važno, raduje se zajedničkom provođenju vremena s roditeljem.

U nastavku odgojitelji su prezentirali razne predmete iz djetetovog okruženja, poput plišanih životinja, malih figurica, raznog slikovnog materijala (novine, reklame), oslikanih kocaka (Story teller), koji mogu biti snažan poticaj razvoju govora i mišljenja. Poseban interes roditelji su pokazali za učenjem brojalica, budući da ih djeca, radi kratke strukture koja se lako pamti, s radošću interpretiraju kod kuće. Izgovarajući i ponavljajući riječi i pokrete koje idu uz brojalicu djeca usvajaju ritam, intonaciju, intenzitet glasa, a samim time i govor. Djeci veoma interesantna „oživljavajuća“ komponenta lutke čini je visoko poticajnom odgojno-obrazovnim sredstvom koja se lako može koristiti i kod kuće. Odgojitelji su naglasili da se to posebno odnosi na male prstne lutke koje dimenzijom stanu u svaki džep. Lutkama je dijete lako motivirati, jer „mišljenje lutke“ će dijete lako prihvatiti jer lutka je autoritet po djetetovom izboru (Hicela, 2005). Uz njih je lako usvojiti mnoge riječi i znanja bitna u jasličkoj dobi kao što su: imena dijelova tijela, imena životinja, vozila, hrane, riječi iz manira i sl. Roditeljima je skrenuta pozornost na to da se igrajući lutkom djeca igraju riječima, ponavljajući ih, slažući ih u nove rečenice, pokušavaju reproducirati glas i tekst koji su čuli, imitiraju nečiji govor. Mijenjajući intenzitet glasa, ton i visinu glasa samostalno rade na govornim vještinama.

Roditelji su na provedenim radionicama bili aktivni sudionici koji su postavljali pitanja, davali komentare i osobne primjere, ali bili i kreativci koji su za poklon svome djetetu mogli osmisliti slikovnicu, napraviti lutku, smisliti tekst brojalice uz pokret, napisati pjesmu ili kratki igrokaz. Iste su po izboru mogli predstavili drugim roditeljima. Radionice su završile podjelom tiskanog edukativnog materijala koje će roditelji moći koristiti kao podsjetnike.

Evaluacijom radionice putem ankete dobili smo sljedeće rezultate: 92,3 % roditelja izjasnilo se da je tema bila korisna i zanimljiva, 76,9 % roditelja može prepoznati znakove koji ukazuju na odstupanja u ranoj komunikaciji i govorno-jezičnom razvoju, 100% roditelja shvatilo je

važnost roditeljske uloge i obiteljskog okruženja u poticanju rane komunikacije i govorno-jezičnog razvoja, a 92,3% roditelja usvojilo je znanja o ranom komunikacijskom i govorno-jezičnom razvoju i načinima poticanja istih u obiteljskom okruženju. Dobiveni rezultati ukazuju na visoko ostvarenje zadanih ciljeva.

Dobrobiti ovakvog načina rada s roditeljima vide se u poboljšanju roditeljskih kompetencija te ih u budućnosti treba više koristiti. Usvojena specifična znanja roditelji će moći primjenjivati u svakodnevnim rutinama, aktivnostima i igri s djecom, a sve sa svrhom prevencije odstupanja u ranom komunikacijskom i govorno-jezičnom razvoju. Također, dobrobit je i razvijanje partnerstva roditelja djece jasličke dobi s vrtićem, tj. s onima koji izvan obitelji skrbe o njihovom djetetu, odgajaju ga i obrazuju (Maleš, 2012).

U radu se koristio termin roditelji, no pri tom se mislilo i na osobe koje su djetetu skrbnici.

LITERATURA

Bohaček, A. (2017) Uloga rutina i rituala u ranom učenju i ranoj intervenciji, Poslijediplomski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet.

Hicela, I. (2005). Lutka u razvoju djeteta, *Dijete, vrtić, obitelj*, 40 (10), 6-11.

Mišković, M. (2016) Uloga roditelja u jezično-govornom razvoju djeteta predškolske dobi. Diplomski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet.

Maleš, D. (2012). Obitelj i obiteljski odgoj u suvremenim uvjetima. *Dijete, vrtić, obitelj*, 13 (67), 13-15.

Internetski izvori:

Popčević, K., Rosandić, M. (2019). Kada komunikacija zapinje. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet. Dostupno na: <https://centar.erf.unizg.hr/wp-content/uploads/2020/02/2.->

Kad_komunikacija_zapne_A5_brosura_tisak.pdf [9. rujna 2022.]

Hrvatska udruga za ranu intervenciju Dostupno na: <http://hurid.hr/rana-intervencija-u-djetinjstvu/>[15. rujna 2022.]

ŽIVOTOPIS

GORDANA PAJCA GRBIN

Na Pedagoškom fakultetu u Puli diplomirala sam predškolski odgoj 1995. godine. Iste godine upisujem se na Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, na kojem sam diplomirala 1999. na smjeru rehabilitacija. Paralelno sa studijem educiram se za praktikanta Škole kibernetike i sistemske psihoterapije. Dodatno sam se usavršavala iz mnogih područja koje se odnose na rad s djecom s teškoćama i njihovim obiteljima. Posebno područje interesa su mi edukacijska kineziologija i savjetovanje roditelja. Kroz svoj radni vijek radila sam u neposrednom radu s djecom s teškoćama u razvoju predškolske i školske dobi uključenih i u poseban i u redoviti sustav odgoja i obrazovanja. Od 2014. do danas provodim edukacije pomoćnika u nastavi i pomoćnika u dječjim vrtićima. Posljednje četiri godine radim na poslovima stručnog suradnika edukacijsko-rehabilitacijskog profila u Dječjem vrtiću Pula. Suradujem s drugim institucijama i udrugama koje u okviru svoje djelatnosti bave djecom s teškoćama u razvoju, sustručnjacima te širom društvenom zajednicom. Bila sam uključena u projekte u koje su bila uključena djeca s teškoćama te sam autor i koautor nekoliko stručnih radova. Član sam Komore edukacijskih rehabilitatora.

ŽIVOTOPIS

MARIZA KOVAČEVIĆ

Završila sam Filozofski fakultet u Zagrebu, Odjel za Pedagogijske znanosti. Od 1996. do 2008. bila sam zaposlena na mjestu stručnog suradnika – pedagoga u vrtiću, a do danas obavljam poslove i zadaće ravnatelja ustanove Dječji vrtić Pula. Certifikat Realitetnog terapeuta dobila sam 1996. g. Osposobljavanje za provođenje programa za potencijalno darovitu djecu u vrtiću završila sam 2005. g. Posebno me zanimalo i stručno sam se usavršavala u području obiteljskog savjetovanja. Na Sveučilištu Juraj Dobrila u Puli 2004. započinem s vođenjem vježbi za studente ranog i predškolskog odgoja. Mentor sam studentima na završnim radovima. Od 1997. bila sam članica Povjerenstva za polaganje stručnih ispita. Članica sam Povjerenstva za izradu i provođenje Zavičajne nastave u vrtićima Istarske županije te sam autor mnogih članaka na tu temu. Osmišljam, sudjelujem i provodim mnoge projekte na razini Dječjeg vrtića Pula i grada Pule.

ŽIVOTOPIS

ANA KOROMAN RUNKO

Nakon završene Opće gimnazije Pula, upisujem Fakultet psihologije gdje stječem titulu magistre psihologije. Svoj pripravnički staž odradila sam u Dječjem vrtiću Pula, gdje nastavljam raditi nakon položenog stručnog ispita. Zadaci stručnog suradnika psihologa u dječjem vrtiću koje obavljam jesu praćenje psihofizičkog razvoja djece, prevencija i rana intervencija, suradnja s odgojiteljima, roditeljima, članovima stručnog tima i ostalim stručnjacima koji se bave djecom i obitelji. Osmišljam i provodim edukacije i radionice raznih tema vezanih za dječji razvoj za roditelje, odgojitelje te za širu javnost putem predavanja i objavljivanjem članaka u lokalnim medijima.

Recentni projekti koje sam zajedno s kolegicama stvarala jesu „Što se u vrtiću radi?“, kojim smo roditeljima nastojali prenijeti vrtićku svakodnevicu putem fotografija i video uradaka koristeći Zoom platformu. Nadalje, projekt na razini ustanove namijenjen odgojiteljima i roditeljima „Utjecaj ekrana na dječji razvoj“, uključuje edukaciju i jačanje odgojiteljevih kompetencija u dijeljenju novih i relevantnih činjenica i znanja roditeljima djece svoje skupine.

Upisana sam u Hrvatsku psihološku komoru, aktivni sam član Društva psihologa Istre i Sekcije predškolskih psihologa Istre.

DJETETOV PRVI RJEČNIK ILI KAKO SMO POTAKNULI GOVOR U RANOJ DOBI?

Silvija Kaderžabek (Dječji vrtić Lojtrica, Velika Mlaka)

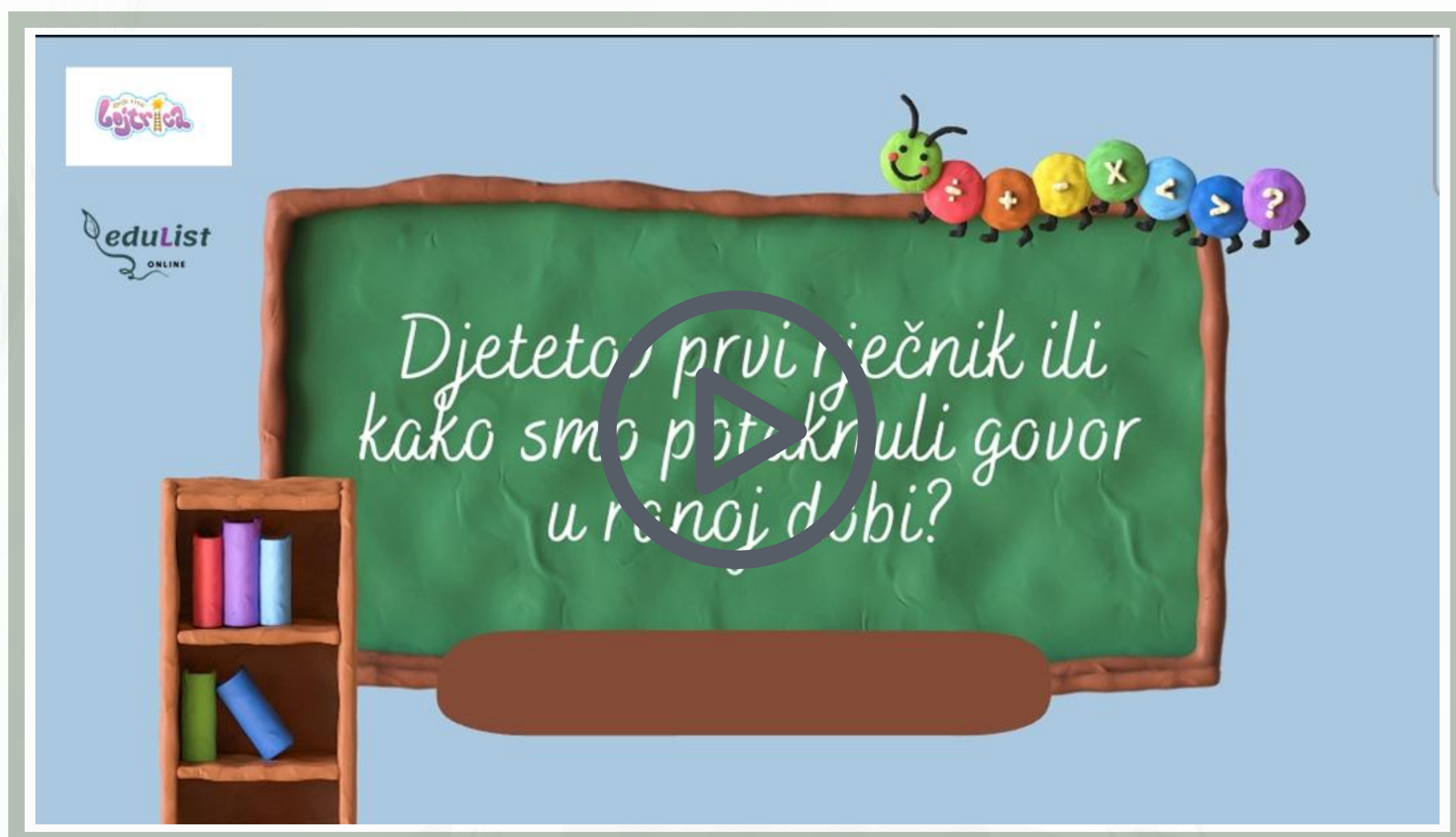
SAŽETAK

Dijete od samih početaka osluškuje govor oko sebe, stoga je bitno da roditelji od rođenja djeteta ostvare svakodnevnu i učestalu komunikaciju s njim te da mu budu uzoran model jer dijete govor usvaja slušajući i oponašajući ga. Razdoblje posebne osjetljivosti za razvoj govora jest razdoblje od djetetova rođenja do šeste godine. U tom razdoblju dječji "upijajući um" neselektivno upija sve što se nalazi u okolini koju treba organizirati na način da izgleda lijepo i jednostavno te da uči dijete redu i miru u sebi. Dodir, mimika lica i pjevanje također su važni načini komunikacije s djecom stoga je djetetu potrebno od rođenja pjevati pjesmice, čitati slikovnice i provoditi igre s prstićima. Zadaća roditelja, stručnjaka i društva je da zajedno pomognu djetetu na što jednostavniji način razvijati vještine i stjecati znanja koja će mu jednoga dana osigurati samostalno funkcioniranje. Poticanju govora kod djece jasličke dobi, utječu odgojiteljeva stručnost, kompetencija te maštovitost.

Dijete nova znanja usvaja kroz igru, stoga je vrlo važna odgojiteljeva stručnost u planiranju i programiranju. U radu su opisane metode koje odgojitelji koriste prilikom provođenja aktivnosti s djecom predškolske dobi. Posebno poglavlje odnosi se na pristup razvoju govora kroz alternativnu pedagogiju Montessori. Također, rad sadrži primjenu i opis primjera iz pedagoške prakse jasličke skupine dječjeg vrtića Lojtrica koje su provedene kroz sklop aktivnosti Moj prvi rječnik.

KLJUČNE RIJEČI: dijete, govor, artikulacijska gimnastika, jezične igre, slikovnice

VIDEO PRIKAZ UZ TEMU:

1. UVOD

Rubinstein (1950) navodi kako je govor jezik koji koristimo u akciji, odnosno komunikaciji sa sobom ili drugima. Prema Posokhova (2008) govor se razvija uz neprestanu stimulaciju govornih centara u mozgu i dijete slušajući i oponašajući druge uči govoriti. Razgovorom već u najranijoj dobi s djetetom, stvaramo uvjete za njezin cjelokupni razvoj.

Šego (2009) navodi da je govorno – jezični razvoj djeteta najizraženiji u prve tri godine djetetova života. Razvoj govora, jezika i komunikacija započinje i prije nego se dijete rodi. Komunikacija počinje još u intrauterinoj fazi između majke i djeteta.

Dijete osluškuje svaki pokret majke te se prilagođava njezinom načinu života. U isto vrijeme majka osjeća svaki djetetov pokret te tako nastaje jaka emocionalna veza, ali i početni razvoj komunikacije.

Govor je primjer prirodnog učenja djeteta, stoga je vrlo važno poticajno okruženje i pravilan govor osoba s kojima je dijete svakodnevno okruženo. U ranoj dobi razvoj djetetova govora se odvija osobito brzo, rječnik se svakodnevno popunjava mnoštvom riječi, poboljšava se izgovor, a rečenice postaju oblikovanije i bogatije (Miljak, 1987).

Starc i sur. (2004) navode kako u ranoj govornoj fazi, djeca često koriste riječi koje znaju čak i za one sadržaje za koje još ne znaju kako se nazivaju, što se naziva prekomjerno proširivanje. Posokhova (2008) takav fond riječi naziva pasivan fond. To podrazumijeva riječi koje dijete zna, ali ih ne upotrebljava u

vlastitom govoru. U tablici koja slijedi, prikazan je razvoj govora, samim time fond riječi koje dijete u određenoj dobi koristi.

2. MOGUĆNOSTI POTICANJA GOVORA KOD DJECE

Montessori (2016) navodi kako je razdoblje do treće godine upijajući um jer dijete velikom brzinom usvaja pojmove iz svoje okoline. Dijete slušajući govor svoje okoline postupno usvaja gramatička pravila i oblikuje jezičnu razinu govornog izražavanja. Najveći izvor novih riječi svakako je komunikacija između roditelja i djeteta stoga treba koristiti posebno razrađene aktivnosti koje služe razvijanju slušne pažnje, poboljšanju izgovora, stabiliziranju glasova i proširivanju rječnika. Vrlo je važno pravilno izgovarati riječi u izgovoru s djecom te govoriti jasno i razgovjetno. Djeca uče povezivati izgovorene riječi s predmetom ili slikom. Djeca će brže i lakše usvojiti jezik ako im osiguramo različite poticaje koje ćemo koristiti u praksi. Dijete bi se u svakom trenutku trebalo uključiti u svaki govorno-jezični poticaj jer samo aktivnim sudjelovanjem pobuđujemo interes, želje i maštu. Neki od načina poticanja govora su artikulacijska gimnastika, jezične igre te slikovnice.

2.1. ARTIKULACIJSKA GIMNASTIKA

Pojam artikulacijska gimnastika podrazumijeva vježbe kojima se djetetu pokušava pomoći pri usavršavanju organa za izgovor. Sizova (2010) je

DOB DJETETA	UREDAN JEZIČNO-GOVORNI RAZVOJ	SIMPTOMI USPORENOG RAZVOJA
1. - 2. godine	<ul style="list-style-type: none"> - svakog mjeseca izgovara sve više riječi - postavlja pitanja s 1-2 riječi - spaja barem 2 riječi zajedno - upotrebljava razne suglasnike na početku riječi - zna pokazati i imenovati svakodnevne stvari - ponavlja riječi koje čuje - koristi negacije: nema, ne 	<ul style="list-style-type: none"> - ne razumije „pa-pa“ - ne razumije „ne“ - ne razumije geste i ne koristi ih -govori manje od pet riječi - ne razumije jednostavne upute i jednostavna pitanja - ne kombinira ni dvije riječi u rečenicu - ne imitira riječi i radnje odraslih - ne pokazuje dijelove tijela na upit
2. - 3. godine	<ul style="list-style-type: none"> - dužina rečenice je 2-3 riječi - postavlja jednostavna pitanja - odgovara na pitanja tko, što, gdje - počinje koristiti prošlo i buduće vrijeme - lista slikovnice i imenuje slike - uključuje se u kratki dijalog - izražava emocije 	<ul style="list-style-type: none"> - ne odgovara na jednostavna pitanja - ne postavlja pitanja - govor je nerazumljiv ukućanima, osobito stranim osobama - ne koristi jednostavne rečenice - ne voli slušati priče i pjesmice

artikulacijsku gimnastiku definirala kao vrstu gimnastike za dijelove lica i organe u usnoj šupljini koji su potrebni za govor, tj. za izgovaranje određenih glasova. Autorica također navodi kako artikulacijska gimnastika pomaže razvoju snage, spretnosti i diferenciranoj pokretljivosti organa artikulacijskog aparata te na taj način pomaže razviti posebne pokrete govornih organa (Isto, 2010).

U svojoj knjizi "Šest koraka u razvoju govora", Sizova (2010) nudi primjere za vježbe artikulacijske gimnastike na određene bajke. Zadatak djeteta je da na temelju prikazane kartice odradi određeni pokret organom artikulacijskog aparata.

2.2. JEZIČNE IGRE

Stocklin-Meier (2011) navodi kako je igra jedna od temeljnih ljudskih aktivnosti. Učenje je najbolje pretvoriti u igru gdje će djeca učiti na zabavan način. Igra je najprirodniji način učenja djeteta pa se zbog toga u području ranoga i predškolskoga odgoja nude razne jezične igre. Peti-Stantić i Velički (2008) ističu da povezivanje igre s jezikom, nastaje proces učenja i savladavanje različitih uloga te se razvija individualnost i kreativnost djece.

Djeca do treće godine razvoj govora, slušne i prostorne percepcije te stvaranje osjećaja za ritam i tempo usvajaju pomoću govorno - ritmičkih igrara. Herljević i Posokhova (2007) napominju kako su govorno - ritmičke igre vrlo bitne za razvoj slušne i prostorne percepcije, stvaranje osjećaja za ritam, tempo, rimu i metar. Autorice takve pjesme nazivaju hopsalice, cupkalice, pljeskalice, gegalice. Njihov naziv ovisi o tome što će se s djecom raditi prilikom izvođenja tih pjesmica. Ovakve igre možemo provoditi tapšanjem dlanova po stolu, koljenima, pljeskanjem rukama stolu, lupkanjem nogama o pod ili kretanjem u kolu.

2.3. SLIKOVNICE I BAJKE

Matić (1977) govori kako je slikovnica prva djetetova knjiga i kao takva vrlo je važan medij. Dijete slikovnicu otvara, zatvara, lista. Slikovnica ima važnu zadaću poticanja dječjeg razvoja, vježbanja artikulacije glasova, razvoja pojmova i bogaćenja rječnika, razvoja rečenice, razvoja djetetove mašte i kreativnosti, razgovora, opisivanja, pričanja, moralnog odgoja, vježbanja pamćenja, razvoja mišljenja i drugo. Djeci rane dobi treba ponuditi bajke i priče koje su ritmične. Takve slikovnice kod djece pobuđuju interes za riječi. Bajke i priče kod djece pobuđuju i moralni razvoj. Velički (2014) ističe kako su bajke i priče potrebne kako bi djeca upoznala svijet koji ih okružuje.

Kroz svakodnevne aktivnosti čitanja, odgojitelj djeteta postupno uključuje u proces praćenja teksta i potiče na aktivno sudjelovanje, promatranje slika u slikovnici. Naglašava se važnost emocionalnog aspekta literarnog okruženja jer odgojitelj poziva djecu na sudjelovanje, prateći interes djeteta.

3. POTICANJE GOVORA KROZ ALTERNATIVNU PEDAGOGIJU MONTESSORI

Lilliard i Jessen (2022) govore kako se alternativna pedagogija Montessori temelji na promatranju učenja djece te stvaranju okoline koja će omogućiti samostalno djelovanje djeteta. Razdoblje do treće godine, Marija Montessori naziva "upijajući um". To je razdoblje u kojem dijete upija sve doživljaje i osjetilna iskustva iz okoline. Svoje potencijale djeca ostvaruju samo ako im se omogući sloboda da biraju što žele u svojoj okolini koja je podređena njihovim mogućnostima i razvojnim potrebama.

Seitz i Hallwachs (1996) navode kako se u sobi nalazi pribor za poticanje govora koji dijete potiče da ga imenuje te razgovara o njemu. Aktivnosti započinju određenim slikama koje obogaćuju djetetov rječnik, a usmjerene su na ono što dijete okružuje, odnosno ono što se pojavljuje u njegovoj okolini i s čime se dijete susreće. Aktivnostima prethodi određena brojalica, knjiga, slikovnica, pjesmica koja se pjeva ili prikazuje tijekom okupljanja ili prema interesu djeteta.

4. PRIMJERI IZ PRAKSE

4.1. PRIMJERI IZ PRAKSE MONTESSORI PEDAGOGIJE

Razvoj govora kod djece potiče se svakodnevno kroz različite vježbe. Posebnost koju nam pruža Montessori pedagogija i koja kod djece pobuđuje veliko zanimanje, ali i razvoj samopouzdanja, su slikovnice prilagođene pojedinom djetetu. Glavna karakteristika takvih slikovnica su fotografije koje često prikazuju tijekom djetetovog dana. Na takav način dijete se upoznaje sa životno-praktičnim aktivnostima, ali ujedno obogaćuje rječnik tako što prepričava što se nalazi na stranici slikovnice.

Osim takvog tipa slikovnica i pričanja uz fotografije, koriste se "Tihe slikovnice" (eng. Quite book). Taktilne slikovnice čiji su elementi pričvršćeni čičak trakom tako da dijete njima može manipulirati i stvarati svoju radnju.

Vježbe za poticanje govora koje se svakodnevno provode u radu obuhvaćaju imenovanje iz iste grupe predmeta. Dijete samo izabere košaricu s predmetima koje želi proučavati i imenovati. Prema njihovom interesu najčešće su ponuđene domaće ili divlje životinje te povrće.

Za djecu u dobi od 24 do 36 mjeseci izrađene su dvije vježbe u kojima se susreću sa slovima. Drvene puzzle koje slaganjem stvaraju abecedu, a različitim bojama razlikuju se samoglasnici i suglasnici. U drugoj vježbi, na drvenom obruču označeno je pojedino slovo koje se usvaja te kvačice s fotografijama životinja koje trebaju pridružiti prvom slovu imena životinje.

4.2. PROJEKT "MOJ PRVI RJEČNIK"

U pedagoškoj godini 2021./2022., kroz projekt koji je proveden u jasličkoj skupini na temu razvoja govora "Moj prvi rječnik" koristile su se jednostavne, često taktilne slikovnice, ali ono što je najviše pobudilo interes kod djece su "senzoričke slikovnice". Koristio se komplet slikovnica Dicka Brune, "Miffy". Za vrijeme čitanja slikovnice djeca su po sobi dnevnog boravka tražila predmete iz slikovnice, a zatim su ih promatrala, istraživala, dok bi odgojiteljice opisivale.

U radu su se često koristile razne lutke, koje su bile pomoć prilikom pričanja priča.

Vrlo zabavna igra "Tko se krije iza oblaka?" poticala je djecu na razvoj govora prvenstveno svog vlastitog imena, a potom i imena prijatelja iz skupine. Igra je vrlo slična igri "Ku – kuc". Uz riječi "Vjetar puše i puše. Nanio je velike oblake. Iza jednog oblaka se netko skrio, tko je to?", dijete se pokriva lagano gazom preko lica dok ostala djeca moraju pogoditi tko se sakrio. Ova igra povezana je s pjesmom "Zovem se..." uz koju se potiču razvoj socijalnih kompetencija.

Jedna od aktivnosti u kojoj djeca prema imenovanju, opisivanju i taktilnom podražaju istražuju predmete je i "Čarobna kutija". U jednostavno oslikanu kutiju postavljeno je nekoliko predmeta te dijete prema opisu i taktilnom percepcijom pronalazi odgovarajući predmet.

Ono za što su djeca pokazivala najveći interes i što je potaknulo razvoj projekta su razne pjesme uz pokret, igre prstima te igre u kolu. Svakodnevno pjevanje pjesama u istom periodu dana odvijalo se u krugu prijateljstva. Na kraju pedagoške godine, djeca su već usvojila pravila te bi zvala odgojiteljice da im se pridruže.

Razvojne zadaće samog projekta su bile razvijanje i bogaćenje rječnika, osjećaj pripadnosti, pojam o sebi, razvoj taktilne, vizualne i slušne percepcije.

Djeca su vrlo brzo usvojila pravila aktivnosti, tekst i ritam pjesmica. Poboljšao se rječnik i intenzitet usvajanja novih riječi, dok je nekolicina djece progovorila svoje prve riječi.

LITERATURA:

Andrešić, D., Benc Štuka, N., Gugo Crevar, N., Ivanković, I., Mance, V., Mesec, I. i Tambić, M. (2010). Kako dijete govori. Zagreb: Planet zoe
 Apel, K. i Masterson, J. J. (2004). Jezik od rođenja do šeste godine. Lekenik: Ostvarenje
 Čudina-Obradović, M. (2003.). Igram do čitanja: Igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja u djece od 3. do 10. godine. Zagreb. Školska knjiga.
 Herljević I. i Posokhova I. (2007). Govor, ritam, pokret. Buševac: Ostvarenje
 Matić, R. (1977). Metodika razvoja govora dece predškolskog uzrasta. Beograd: IŠP „Privredno finansijski vodič“

Miljak, A. (1987.). Uloga komunikacije u razvoju govora kod djece predškolske dobi. Zagreb. Školske novine.

Montessori, M. (2016.). Upijajući um. Beograd. Miba Books.

Peti-Stantić A. i Velički V. (2008). Jezične igre za velike i male. Zagreb: Alfa

Polk Lilliar, P. i Lilliard Jessen, L. (2022.). Montessori od prvog dana. Zagreb. Stilus

Posokhova I. (2008). Razvoj govora i prevencija govornih poremećaja u djece. Zagreb: Ostvarenje

Rubinstein S. L. (1950). Psihologija mišljenja i govora. Zagreb: Prosvjeta

Sizova, O.(2010). Šest koraka u razvoju govora. Velika Gorica: Planet Zoe

Starc, B., Čudina-Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B. i Letica, M. (2004). Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi. Zagreb: Golden marketing.

Govor Šego, A. (2009). Utjecaj okoline na govorno - komunikacijsku kompetenciju djece; jezične igre kao poticaj dječjem govornom razvoju. Govor, 26 (2), 119-149. Preuzeto s <http://hrcak.srce.hr/165964>

Velički, V. (2014.). Pričanje priča – stvaranje priče. Zagreb. Alfa

ŽIVOTOPIS

SILVIJA KADERŽABEK

Rođena je 28. 03. 1996. u Vinkovcima. U djetinjstvu seli u Pulu gdje završava Fakultet odgojnih i obrazovnih znanosti, smjer preddiplomski stručni studij predškolski odgoj. Odlaskom u Veliku Goricu zapošljava se u Dječjem vrtiću Lojtrica. 2022. godine završava edukaciju za Montessori odgojitelja za djecu u dobi do treće godine. Sudjelovala je u projektima za djecu "Mala gospodarska abeceda", "Nadzirano četkanje zubi" te "Večer matematike 2022.". Volontira u udruzi Smiješak za sve kao Teta pričalica u projektu "Laku noć, pričoljupci". Kooautorica je priručnika "Razvojna raketa" u izdanju KoHo pedagogije.

ISTRAŽIVAČKE RADIONICE ZA DJECU: POKUSIRAJMO SVI - VELIKI I MALI

Marina Trstenjak Petran (Srednja škola Čakovec)

SAŽETAK

Današnje prirodosnanstveno obrazovanje ističe važnost sudjelovanja djece u raznim istraživačkim aktivnostima. Neki od odgojno-obrazovnih ciljeva učenja i poučavanja kurikuluma predmeta iz prirodoslovne skupine predmeta su: shvatiti kompleksnost živog svijeta, razviti istraživačke kompetencije temeljene na znanstvenim principima

Proces poučavanja trebao bi biti usmjeren na djecu, prilagođen njihovoj dobi, potrebama i interesima. Odabirom strategija aktivnog učenja potiče se uključivanje djece u proučavanje prirode što pridonosi usvajanju konceptata prirodoslovlja, modela i teorija. Istraživanjem, eksperimentiranjem i otkrivanjem, djeca provjeravaju ideje i upijaju informacije na sebi svojstven način. Tako postepeno razvijaju naviku otkrivanja i rješavanja problema, kritičkog razmišljanja, biranja i sl.

Cilj ovog rada je prikazati važnost istraživačkog učenja čime se razvija znanstvena pismenost kod djece. U radu se stavlja naglasak na znanstvene istraživačke radionice, kroz projekt „Pokusirajmo svi - veliki i mali“, koje su provedene s različitim uzrastom djece, a služile su za razvoj znanstvene pismenosti samostalnim istraživanjem.

Kroz radionice s djecom vidjelo se da iskustveno učenje kroz igru ima najviše dobrobiti. Istraživačkim učenjem učenici su u fokusu nastavnog procesa, a to učenje dovodi do razvoja kritičkog mišljenja, različitih spoznaja, samostalnosti i kreativnosti. Znanstvena pismenost može se poticati kroz razne oblike istraživačkog učenja, kao što je samostalno izvođenje pokusa. Od najranije dobi potrebno je poticati na STEM razmišljanje, jer će se takvim razmišljanjem u budućnosti moći rješavati različiti izazovi s kojima će se djeca susresti. Inspiracija se može pronalaziti u prirodi, kao što je i Nikola Tesla rekao: Ako ne znate kako, promatrajte pojave prirode, ona će vam dati jasne odgovore i inspiraciju.

KLJUČNE RIJEČI: istraživačko učenje, pokusi, znanstvene radionice

VIDEO PRIKAZ UZ TEMU:

Obrazovanje u današnje vrijeme ističe veliku važnost usvajanja znanja uključivanjem djece u razne istraživačke aktivnosti. Živimo u vremenu kada je informacijska tehnologija sveprisutna, te je veliki izazov učitelja motivirati učenike za učenje i usvajanje znanja koja će moći primijeniti u svakodnevnom životu. Važno je da djeca već od najranije dobi vide poveznicu između znanja koje usvajaju već od najranije dobi i svijeta koji ih okružuje. Jedan od načina na koji se to može postići je i vođenim istraživačkim učenjem. Vođeno istraživačko učenje jest način poučavanja i učenja koji školu pretvara u suradničku istraživačku zajednicu (Kuhlthai, Maniotes i Caspari, 2018). Vođenim istraživačkim učenjem pripremamo djecu za samostalno razmišljanje, razvoj stručnih znanja i cjeloživotno učenje. Upravo je učeničko proučavanje sastavni dio vođenog istraživačkog učenja. Iskustvenim učenjem djeca postavljaju pitanja kojima otkrivaju svijet koji ih okružuje.

Ponekad se istraživačko učenje svodi na povremene demonstracijske pokuse ili izvođenje jednostavnog zadanog pokusa s detaljnim uputama, a sve zbog uvjerenja da djeci treba dati što više znanja. Međutim, djeci je potrebno omogućiti da samostalno otkrivaju, rješavaju probleme i na temelju riješenih problema donose vlastite zaključke (Babić, 2020). Na taj način razvijaju se istraživačke vještine, kritičko mišljenje, samostalno konstruiranje znanja prilikom čega se koriste viši kognitivni procesi.

U radu s djecom uočeno je da učenje kroz igru ima najviše dobrobiti. Znanstvenim opismenjavanjem djece treba započeti već u ranom djetinjstvu jer su djeca rođena s osjećajem čuđenja prema svijetu koji ih okružuje i snažnom željom da ga istraže, a sve mogućnosti za učenje i upoznavanje sa znanostima koje im pružimo u tom najranijem razdoblju odrastanja gaje i potiču dječju znatiželju i uživanje u istraživanju njihova okruženja, postavljajući tako dobre temelje za uspjeh u njihovu daljnjem životu i obrazovanju (Čamber Tambolaš, A., Vujičić i suradnici, 2018.). Vodeći se tim razmišljanjima, osmišljene su istraživačke aktivnosti kojima se djecu različite dobi željelo potaknuti na istraživanje prirodnih fenomena i pojava.

U projektu „Pokusirajmo svi - veliki i mali“ sudjelovali su stručnjaci iz područja fizike, biologije i kemije koji su osmislili istraživačke radionice za djecu različitog uzrasta. Djeca koja su sudjelovala u projektu bila su vrtićke dobi od četiri do sedam godina, učenici nižih razreda osnovne škole i srednjoškolci od prvog do četvrtog razreda opće gimnazije. U vrtićima i osnovnim školama sudjelovao je podjednak broj djevojčica i dječaka, dok su kod srednjoškolaca za sudjelovanje više bile zainteresirane djevojke. Priprema radionica je bila dugotrajna, postavljana su bila različita pitanja kako to provesti, javljale su se nedoumice, a glavni cilj bio je djecu različitog uzrasta zainteresirati za znanost. Provedeno je

petnaestak različitih radionica namijenjenih različitim uzrastima djece (od djece u dječjim vrtićima, preko osnovnoškolaca do srednjoškolaca). Radionice su se provodile u društvenim prostorijama, dječjim vrtićima, osnovnim školama, školi stranih jezika, ali i na otvorenom (na dječjem igralištu ili ispred društvenih prostorija u mjestima gdje živimo). Kroz radionice je tijekom godina prošlo petstotinjak djece.

U početku su radionice bile vrlo raznolikih tema, međutim s vremenom se pokazalo da su bolje tematske radionice. Tako su osmišljene tematske radionice na određenu temu npr. boje, elektricitet, magnetizam, mjerenje duljine, mjerenje površine, neobične ravnoteže, svemir, recikliranje i voda. Za svaku radionicu postavljeni su bili konkretni ciljevi koji su se ostvarili i odnosili na određenu temu, međutim bili su postavljeni i ciljevi koji su se ostvarivali kroz sve radionice. Glavni ciljevi koji su se trebali ostvariti kroz sve radionice bili su: kroz izvanučioničke aktivnosti i praktične radove zainteresirati učenike za prirodnu grupu predmeta te potaknuti interes za STEM područje, omogućiti učenicima da prošire svoja znanja iz prirodnih predmeta (biologije, kemije i fizike), poticati učenike da učenjem kroz igru dolaze do novih spoznaja, razvijaju samostalnost u radu i empatiju. Nakon radionica djeca su pokazala da koriste znanstveno istraživački način mišljenja, češće samostalno rješavaju probleme, primjenjuju stečena znanja u svakodnevnom životu (npr. mogu koristiti mjerne jedinice u kuhinji, djeca znaju objasniti temeljnu građu prirode, mogu opisati kako pojedinac djeluje na zaštitu prirodnih resursa, te znanju da je potrebno čuvati okoliš za opću dobrobit).

Radionicama se poticalo djecu da prolaze kroz sve faze znanstvenog načina mišljenja. Uče da ako žele postati znanstvenici trebaju promatrati, postavljati istraživačka pitanja vezana uz ono što promatraju, postavljati hipoteze odnosno pretpostavke što misle da će se dogoditi prije nego izvedu pokus, izvesti pokus i opisati svoje opažanje pokusa i na temelju viđenoga donijeti zaključak. Pokusi koji su osmišljeni u sklopu radionica su jednostavni, a pribor i materijali su lako dostupni u svakom kućanstvu. Na taj način omogućeno je da se ti isti pokusi i aktivnosti mogu ponavljati više puta i izvoditi kod kuće.

S obzirom da su radionice osmišljene tako da mogu biti prilagođene različitom uzrastu djece, bila je ideja da se u radionice uključe srednjoškolci kao „učitelji mentori“. Na taj način između djece se razvija empatija, timski rad i suradnja. Naime, desetak zainteresiranih srednjoškolca kroz pripreme radionice u školi dobilo je upute kako izvoditi pojedine pokuse. Sudjelovanjem u radionicama svoju kreativnost, znanje i vještine u izvođenju zanimljivih i zabavnih znanstvenih pokusa prenosili su mlađim generacijama u vrtićima i osnovnim školama.

Istraživačkim učenjem djecu se osposobljava za cjeloživotno učenje temeljem iskustvenog učenja. Učenik je u fokusu, nadograđuje svoje znanje, a da možda toga nije bio svjestan. Za vrijeme istraživačkog učenja djeca su uključena u izgradnju razumijevanja, ideja, vještina i činjenica kroz ostvarivanje zadataka i aktivnosti pod vodstvom učitelja. Nastava u kojoj prevladava aktivno učenje mora učenicima biti zanimljiva, privlačna te imati sadržaje koji će ih nečemu podučiti (Morton, 2009). Upravo to se pokušalo ostvariti provođenjem istraživačkih radionica. Učenici su po svojoj prirodi radoznali, vole samostalno istraživati pa će ih ovakav tip učenja još više motivirati te im omogućiti kvalitetno učenje, učitelj će omogućiti pridobivanje njihove pažnje (Babić, 2020).

Istraživačkim znanstvenim radionicama tj. izvođenjem jednostavnih pokusa potiče se učenje otkrivanjem, znanstvena pismenost, kao i STEM razmišljanje kojim će se rješavati različiti izazovi u budućnosti.

Sa svih strana dolazile su pozitivne povratne informacije. Tako učenica L.B. (17) kaže : „Predmeti iz STEM područja ne moraju uvijek biti apstraktni i nerazumljivi, što smo dokazali projektom koji je bio prava atrakcija. Spojili smo teorijski i praktični dio te svoje znanje prenosili na mlađe koji su nas pomno slušali. Bilo je tu zaprepaštenih lica, nevjerice i puno pitanja na koja smo rado odgovarali. Bilo je lijepo biti dio ovog projekta, a posebno vidjeti koliko se djeca zanimaju za znanost.”

LITERATURA:

Babić, A. (2020). Učenje otkrivanjem u nastavi Prirode i društva početnih razreda osnovne škole (Doctoral dissertation, University of Zadar. Department of Teachers and Preschool Teachers Education. Division of Elementary School Teacher Education). Preuzeto s <https://repozitorij.unizd.hr/islandora/object/unizd%3A4213/datastream/PDF/view>, (pristupljeno 15. listopada 2022)

Čamber Tambolaš, A., (2018). Lidija Vujičić i suradnici: Razvoj znanstvene pismenosti u ustanovama ranog odgoja. Odgojno-obrazovne teme, 1 (1-2), 189 – 192. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/211063>, (pristupljeno 15. listopada 2022)

Kuhlthau, C.C., Maniotes, L.K., Caspari, A.K. (2018). Vođeno istraživačko učenje, učenje u 21. stoljeću. Zagreb: Školska knjiga

Morton, A. (2009): Lecturing to large group: A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education. U: H. Fry, S. Ketteridge, S. Marshall (Ur.), Enhancing Academic Practice. Routledge. New York, str.544

ŽIVOTOPIS

MARINA TRSTENJAK PETRAN

Marina Trstenjak Petran profesor mentor fizike s 15 godišnjim radnim iskustvom u obrazovnom sustavu. Trenutno zaposlena u srednjoj školi kao nastavnik fizike. Voli znanost i sve vezano uz znanost. Eksperimentiranje s djecom daje joj inspiraciju za daljnji rad. U slobodno vrijeme bavi se provođenjem znanstveno - istraživačkih radionica u suradnji s udrugama i školskim i predškolskim ustanovama, te na taj način promovira STEM područje. Sudjeluje na županijskim, državnim i međunarodnim natjecanjima s učenicama gdje osvaja nagrade. Kroz razne projekte na školskoj, državnoj i međunarodnoj razini potiče učenike na važnost STEM područja, kao i iskustveno učenje.

POZVANA PREDAVANJA

POZVANO PREDAVANJE "KOMPETENTNI ODGOJITELJI 21. STOLJEĆA"

Petra Gotal (Dječji vrtić Lojtrica, Velika Gorica)

VIDEO URADAK UZ TEMU:

ŽIVOTOPIS

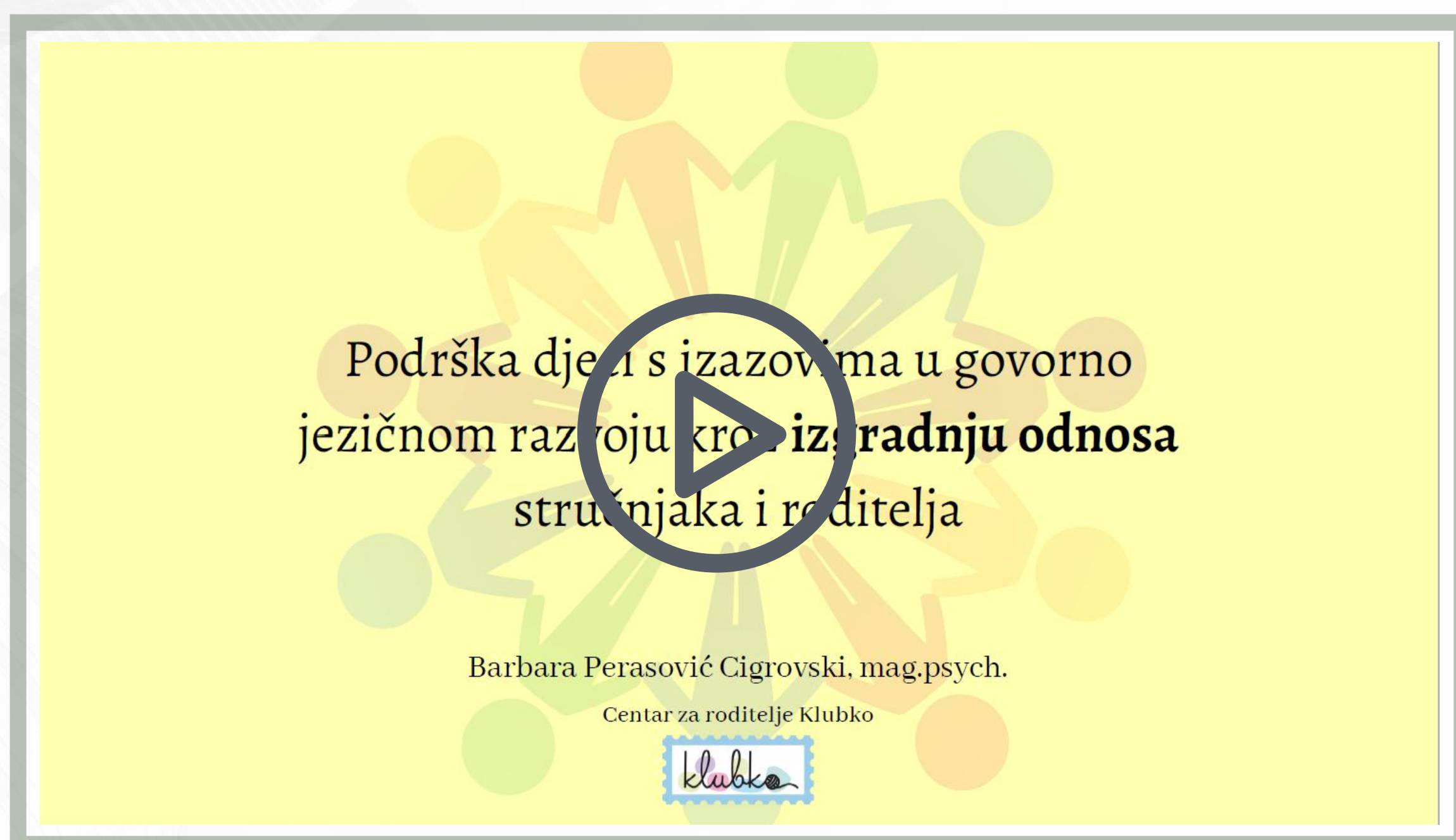
Petra Gotal je odgojiteljica mentorica, radi u Dječjem vrtiću Lojtrica u Velikoj Gorici. Certificirana je voditeljica programa podrške roditeljstvu 'Rastimo zajedno', te posljednjih osam godina aktivno provodi edukacije za roditelje. Provodi i edukacije različite tematike za odgojitelje. Voditeljica je posebnog programa ranog učenja engleskog jeziku za djecu od 3-7 godina. U radu s djecom i roditeljima primjenjuje obrazovna načela za demokratski odgoj i ljudska prava. Inicijator je ideje vođenja razvojnih mapa za djecu u godini prije polaska u školu, s ciljem osnaživanja tranzicije iz vrtića u školu i jačanja partnerskog odnosa vrtića i škola. Aktivno sudjeluje u međunarodnim projektima koji potiču toleranciju, interkulturalizam i svijest o osobnom identitetu. Osmišljavanjem i provedbom različitih projekata kontinuirano poboljšava kvalitetu odgojno obrazovnog rada. Svoj rad predstavlja na stručnim i znanstvenim skupovima. Trenutno pohađa poslijediplomski doktorski studij Cjeloživotnog obrazovanja i obrazovnih znanosti pri Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Područje njezinog istraživanja obuhvaća upravljanje predškolskim ustanovama i profesionalni razvoj odgojitelja. Suautorica je dva priručnika, "Razvojni putokaz djeteta - za djecu od 5 do 7 godina" te "Razvojni putokaz djeteta - za djecu od 3 do 5 godina".

POZVANO PREDAVANJE

"PODRŠKA DJECI S IZAZOVIMA U GOVORNO JEZIČNOM RAZVOJU KROZ IZGRADNJU ODNOSA STRUČNJAKA I RODITELJA"

Barbara Perasović Cigrovski (Klubko, Zagreb)

VIDEO URADAK UZ TEMU:

ŽIVOTOPIS

Barbara Perasović Cigrovski rođena je u Zagrebu 1980., a pohađala je osnovnu školu i gimnaziju u Zagrebu i u Njemačkoj. Diplomirala je psihologiju na Hrvatskim studijima i prvi dio karijere radi u istraživanju tržišta. Istovremeno je aktivna u civilnom sektoru gdje volontira u raznim inicijativama za ljudska i ženska prava i vodi radionice s djecom, mladima i odraslima na teme komunikacijskih vještina i zauzimanja za sebe. Od 2019. svoj daljnji profesionalni rad i usavršavanje posvećuje temi roditeljstva i rada s djecom: Suosnivačica je i suvoditeljica Centra za roditelje Klubko koji pruža podršku roditeljima i stručnjacima u vidu edukacija i savjetovanja. Članica je Familylaba i certificirana voditeljica seminara za roditelje. Edukantica je psihoterapije smjera transakcijska analiza.

POZVANO PREDAVANJE

"INDIVIDUALNE KONZULTACIJE KAO VAŽAN ASPEKT PARTNERSTVA S RODITELJIMA"

Mia Žilić (Dječji vrtić Vladimira Nazora, Zagreb)

VIDEO URADAK UZ TEMU:

ŽIVOTOPIS

Mia Žilić je u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja od 2017. g. Magistra je ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (2020.). Suautorica je priručnika "Mali koraci za sigurno dijete" - priručnika za roditelje i stručnjake koji rade s djecom rane, predškolske i rane školske dobi (2022.). Kreatorica je društvene igre "Psihološki otporni odmalena" namijenjena igranju roditelja i djece u dobi od 3-7 godina (2023.). Provela je akcijsko istraživanje o Suradnji roditelja djece s Down sindromom i dječjih vrtića (2017.) te istraživanje o Objavljivanju dječjih fotografija i osobnih podataka na Internetu od strane roditelja djece predškolske dobi (2020.). Montessori odgojiteljica je za djecu u dobi 1-3 godine (2021.). Certificirana je voditeljica za provođenje B2 engleskog programa u skupini te je godinu dana provodila kraći program engleskog jezika u DV (2019.). Kreatorica je Instagram profila @od_malena_ na kojem pomaže roditeljima da ostvare suradnju s djetetom u svakodnevnim životnim situacijama uz praktične primjere te web stranice odmalena.com (2021.). Održala je online edukacije za roditelje i stručnjake "Zdrave granice u odgoju: Kako ih postići na pedagoški način?", "Sharenting: Objavljivanje dječjih fotografija i osobnih podataka na Internetu" (2022.) te "Odgajamo primjerom: Kako biti tu za djecu i u najizazovnijoj situaciji". Polaznica je programa podrške roditeljstvu 'Rastimo zajedno' (2022.). Autorica je članaka za EduList, Školske novine te eduMagazin (2022.).

POZVANO PREDAVANJE

"DOKUMENTACIJA KAO PODRŠKA PROCESU UČENJA DJETETA"

Romina Grubišić (Dječji vrtić Dječja igra, Zagreb)

VIDEO URADAK UZ TEMU:

ŽIVOTOPIS

Romina Grubišić je odgajateljica predškolske djece koja u kontinuitetu od 15+ godina gradi, razvija i unaprjeđuje kvalitetu svog pedagoškog rada u privatnom dječjem vrtiću 'Dječja igra' (Zagreb). Romina je zaljubljenica u suvremene tehnologije i mogućnosti različitih medija koje svakodnevno koristi u radu s djecom. Teme stručnog interesa koje ju zaokupljaju su emocionalan svijet djece, likovnost i istraživačke aktivnosti djece. Kontinuirano predstavlja svoj rad na predavanjima i edukacijama za stručnjake.

POZVANO PREDAVANJE

"EKRANI I RAZVOJ GOVORA – IDU LI ZAJEDNO?"

Katarina Matijević (Pučko otvoreno učilište Hrvatski dom Petrinja)

VIDEO URADAK UZ TEMU:

ŽIVOTOPIS

Katarina Matijević je profesor logoped/ magistra logopedije. Doktorandica je doktorskog studija cjeloživotno obrazovanje i obrazovne znanosti. Specijalist je verbotonalnog pristupa za dijagnostiku i rehabilitaciju slušanja i govora certificirani instruktor znakovnog jezika za bebe. Članica je Hrvatskog logopedskog društva, HURIDa (Hrvatske udruge za ranu intervenciju u djetinjstvu) te članica radne skupine za komunikaciju strategiju europske krovne udruge logopeda (ESLA, <https://eslaeurope.eu/>). Predsjednica je Udruge za poticanje ranog razvoja "HURA!" i članica udruge "BUĐENJE"- udruge za razumijevanje ADHD-a. Stručni je suradnik za pitanja iz područja logopedije portala 24sata/miss7mama (<https://miss7mama.24sata.hr/>), Čuvarkuća (www.cuvarkuca.hr), Lukinog portala (www.pjesmicezadjecu.com) te portala Sretno dijete (www.sretnodijete.net). Recenzent je za časopise Journal of Education, Society and Behavioural Science i Asian Journal of Advances in Research. Aktivno je sudjelovala na brojim domaćim i međunarodnim kongresima i konferencijama. Autorica je nekoliko znanstvenih i stručnih članaka te priručnika o poticanju razvoja jezika i govora „Progovorimo lako - pokaži mi kako!“, u izdanju izdavačke kuće Planet Zoe. Urednica je i voditeljica radijske emisije „Čarobna bajkaonica“ na Petrinjskom radiju. Udana te ponosna majka djevojčice Lare i dječaka Luke.

POZVANO PREDAVANJE

"SIMBOLIČKA IGRA U STARIJOJ JASLIČKOJ SKUPINI KAO PREKRETNICA ZA RAZVOJ GOVORA"

Daria Antonović (Vie Dar j.d.o.o.)

VIDEO URADAK UZ TEMU:

ŽIVOTOPIS

Daria Antonović odgojiteljica je ranog i predškolskog odgoja od 2011. g., završila je NLP master, life coach, posjeduje certifikat za edukatoricu pozitivne discipline za roditelje te je mindfulness trenerica. Izlagala je na stručnim skupovima: Čakovec, 2018., Sisak, 2019., Čakovec, 2019. te na Klubko konferenciji 2022. Objavljeni radovi: Kreiranje kvalitetne odgojno-obrazovne prakse provođenjem različitih oblika suradnje između odgojitelja i roditelja, 2020., Partnerstvo roditelja i odgajatelja u svojstvu osnaživanja temeljnih kompetencija za razvoj djeteta, 2019., Osnaživanjem kompetencija odgajatelja do osnaživanja kompetencija roditelja u području održivog razvoja, 2019., Simbolička igra u starijoj jasličkoj skupini kao prekretnica za razvoj govora, 2018. (zbornici radova) te esejistički članci u časopisu Dijete, vrtić obitelj (2014. i 2016.). Organizatorica je odgojno-obrazovne Konferencije "Pred mojim očima rasteš" (2021.) te vlasnica Vie Dar j.o.o. (2021.)

VIDEO URADCI AUTORA SAŽETAKA

IZAZOVI KOMUNICIRANJA

Ana Maria Sarjanović (Dječji vrtić Zlatna Ribica, Kostrena), Andrea Židanik Kovačević (Dječji vrtić Zlatna ribica, Kostrena)

SAŽETAK

Govor je osnovno sredstvo sporazumijevanja među ljudima. Od samog rođenja dijete komunicira s okolinom kako bi zadovoljilo svoje potrebe. Poput ostalih vještina i govor se uči i usavršava. Dijete se rađa sa predispozicijom za razvoj govora, a do koje mjere će se razviti uvelike ovisi o okolini koja ga okružuje. Većina djece vrlo lako usvaja vještinu komuniciranja, a neka na tom putu nailaze na više prepreka. Zbog otežane komunikacije djetetove misli, želje i potrebe često ostaju neshvaćene, što dovodi do nezadovoljstva i frustracija. Ulazak djeteta u odgojno - obrazovnu ustanovu samo po sebi predstavlja veliki izazov. Pojedinaac se odjednom nalazi okružen vršnjacima koji također uče izraziti svoje potrebe na društveno prihvatljiv način. Najveću ulogu na tom putu imaju odgojitelji. Poznavajući razvojne miljokaze kao i vlastitim modelom te stvaranjem poticajnog okruženja odgojitelji potiču razvoj kompetencija koje olakšavaju komunikaciju. U dosadašnjem radu, putem refleksija i samorefleksija odgojno-obrazovne prakse istraživale smo načine kako osnažiti dijete, pomoći mu smanjiti nezadovoljstvo te olakšati zadovoljavanje potreba, što će biti prikazano u ovom radu.

KLJUČNE RIJEČI: govor, komunikacija, odgojitelj, odgojno-obrazovna praksa, okolina, potrebe

VIDEO PRIKAZ UZ TEMU:

OSNAŽIVANJE ODGOJITELJA ZA RAD S „DIGITALNIM UROĐENICIMA“

Bojan Iličić (Osnovna škola Braća Ribar, Sisak), Renata Fridrih (Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba)

SAŽETAK

Današnju djecu nazivamo digitalnim urođenima. To su osobe koje odrastaju s tehnologijom te je korištenje tehnologije za njih način života. Posljedica interakcije digitalnom tehnologijom uzrokovalo je to da današnja djeca razmišljaju i obrađuju informacije na drugačiji način. Oni primaju informacije ubrzano, sposobni su raditi nekoliko zadataka istovremeno, preferiraju vizualne podražaje više nego tekst, najbolje rade u internetskom okruženju te su skloniji učiti putem videoigara. Kao odgojno-obrazovni djelatnici trebali bismo razmišljati kako možemo poučavati sadržaje na jeziku digitalnih urođenika.

Kroz projekt B.E.L.L.A. u suradnji s vrtićima partnerima u Zagrebačkoj, Sisačko-moslavačkoj i Primorsko-goranskoj županiji proveli smo edukaciju oko 100 odgojitelja o korištenju digitalnih alata koji im pomažu da poučavanje prilagode djeci kroz igru. Digitalni alati nam pomažu da prilagodimo sadržaje koji služe za razvoj kreativnosti i inovativnosti, pisanog i usmenog izražavanja, kritičkog promišljanja i sigurnog korištenja interneta. Na ovaj način svako dijete uči svojim tempom u skladu sa svojim sposobnostima, u vremenu koje njemu odgovara. Odgojitelji su naučili kako napraviti digitalne igre, digitalne knjige, organizirane digitalne materijale, videolekcije, fotografije koje uključuju interaktivne elemente kojima se djeca mogu služiti, razvijati se, kroz sliku, tekst i zvučne upute te razvijati kognitivne sposobnosti. Na ovaj način prepoznajemo prednosti funkcionalnog korištenja tehnologije kao alata koji će unaprijediti odgojno obrazovne procese i pripremati djecu za izazove koji su pred njima. U budućnosti želimo projekt B.E.L.L.A. proširiti na veći broj vrtića u ruralnim sredinama kako bismo im pružili podršku u razvoju.

Odgojitelji su, sudjelujući u edukaciji, osnažili svoje sposobnosti te su spremniji suočiti se s izazovima s kojima se ne susreću kontinuirano. Rješavanjem zadataka stvorili su riznicu znanja koju su podijelili jedni s drugima, proširili svoje znanja, inspirirali jedni druge i razvili nove ideje. Uporabom digitalnih alata omogućuju djeci razvoj po njihovoj mjeri, u njihovom novom prirodnom okruženju, pomažu im da razviju samopouzdanje, ohrabruju ih u svladavanju novih prepreka te pružaju kontinuiranu integraciju i inkluziju za sve.

KLJUČNE RIJEČI: digitalni alati, digitalni urođenici, edukacija, inkluzija, osnaživanje odgojitelja

VIDEO PRIKAZ UZ TEMU:

MEDIJSKA EKOLOGIJA UZ LUTKARSTVO U CILJU OČUVANJA STAROG OBRTA U PODRUČJU RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA DJECE

Gabrijela Špehar (Dječji vrtić Ciciban, Velika Gorica), Marina Ovčariček (Dječji vrtić Popovača, Popovača), Renata Fridrih (Društvo Naša djeca Sisak)

SAŽETAK

Iniciranje dječje kreativnosti kroz dramsko-scenski program pruža neograničene mogućnosti uz naglasak na očuvanje hrvatske kulturne baštine koja podrazumijeva tradiciju, običaje i dobra. Provodi se uz suradnju sa udrugom Društvo Naša djeca Sisak i sufinanciranje Ministarstva znanosti i obrazovanja za pedagošku godinu 2021/2022. Kroz partnerstvo udruge sa dječjim vrtićima aktivno surađujemo, a tematski prilagođeno dobi, afinitetima i sposobnostima djece kao i potrebom nadogradnje postojećih znanja i vještina odgojitelja kroz provedbu projekta. Inovativnost jest da uz dramsko-scenski izričaj s naglaskom na očuvanje starog obrta lutkarstva u izvornom obliku i suvremenom pristupu odgoju djece u vrtićima nadogradnja jest realizirana kroz medijsku ekologiju, mentalizaciju, holistički pristup, medijsku i dramsku pismenost, te zaštitom okoliša. Presentacija projekta jest realizirana sudjelovanjem djece u završnim predstavama (DV Ciciban – Velika Gorica, Dramsko-scenska skupina: Usmena predaja legende o mogutu koji je šumski div zaštitnik, a uprizoreno kao Turopoljske priče iz luga i DV Popovača – Popovača, Jaslička skupina: I. B. Mažuranić - Šuma Striborova / Priča o Tintiliniću. Djeca u skupinama sami su stvarali lutke, maske i kostime, a promicanjem kulturne baštine prikazom hrvatskog kulturnog blaga, priča, predanja, legendi dostupno jest na hrvatskom jeziku. Navedeno je realizirano više od očekivanja, a dječji vrtić je postao sigurno mjesto sa svim poticajima za sretno odrastanje i novim društvenim izazovima u području ranog i predškolskog odgoja djece. Planirana je izrada video prikaza provedbe i slikovnica (e-knjiga) koja će biti dostupna u originalnim fotografijama s radionica i predstave, uz stihove kao trajna uspomena i poticaj za nove, uspješne realizacije.

KLJUČNE RIJEČI: dramsko-scenski izričaj, medijska ekologija, holistički pristup, dramska i medijska pismenost, mentalizacija, lutkarstvo (stari obrt), lokalni identitet, kulturna baština

VIDEO PRIKAZ UZ TEMU:

OSVRT RECENZIJA

OSVRT RECENZENTICA

Konferencija „Pred mojim očima rasteš“ je mjesto razmjene saznanja najnovijih istraživanja, ali i uvida raznih stručnjaka koji govore iz iskustva stečenog dugogodišnjim radom u ranom obrazovanju. U radovima se razmatraju teme razvoja govora, komunikacije i stvaralaštva uz sagledavanje razvoja navedenih aspekata uzimajući u obzir cjelovit razvoj svakog djeteta. Osobitost ove e-knjige je da osim stručno-popularnih članaka nudi i video uratke koji još slikovitije prikazuju teme radova. Ovo je jedinstven format koji omogućuje teorijskim saznanjima interakciju s praktičnim iskustvima te prikazima konkretnih slučajeva iz svakodnevnice prakse kroz koje se formiraju i predstavljaju konkretne smjernice, što ustanove i praktičari mogu učiniti kako bi svakom djetetu omogućili priliku za ostvarenje uspjeha i razvoj njihovog maksimalnog razvojnog kapaciteta. Izgradnja partnerskog odnosa s kolegama, roditeljima i stručnjacima raznih profila je misao koja se isprepleće kroz opis raznih aspekata razvojno poticajnih aktivnosti. E-knjiga puna je praktičnih savjeta i podupirućih anegdota i studija slučaja te ovo izdanje smatram neophodnim štivom za praktičare u ranom odgoju i obrazovanju te ravnatelje predškolskih ustanova.

Katarina Matijević, mag. logoped

(Životopis dostupan na stranici 26.)

Proces recenziranja oblik je profesionalnog razvoja kako za autore, tako i za recenzente. Pisanje stručnog rada proces je analiziranja, reflektiranja i definiranja elemenata prakse kroz teorijsku perspektivu. Taj proces objedinjuje visoku razinu kvalitete praktičnog rada, poznavanje suvremenih paradigmi i kompetencija akademskog pisanja. Važno je istaknuti kako se unutar svakog procesa, izmjenjuju različite faze razvoja, koje su ponekad više, a ponekad manje zahtjevne. Isto je slučaj u pisanju i recenziranju radova. I autori i recenzenti preuzimaju uloge „učenika“ i „učitelja“. Recenziranje radova pomaže autorima da unaprijede vještine pisanja uz pomoć korektivnih povratnih informacija stručnjaka. Recenzenti, s druge strane, kroz ovaj proces unaprjeđuju svoje kritičko mišljenje i poznavanje pravila akademskog pisanja, kao i svoje mentorske vještine. Neki od izazova prikazivanja prakse u stručnom radu odnose se na korištenje odgovarajuće stručne terminologije i poznavanje pravila akademskog pisanja. Autori moraju biti svjesni da se terminologija i stil pisanja mogu razlikovati između različitih disciplina, zbog čega je važno da se pridržavaju standarda svog područja. Kvalitetno i profesionalno pristupanje procesu recenziranja podrazumijeva poznavanje pravila i zakonitosti tog procesa uz visoku razinu objektivnosti. Jedan od izazova recenziranja odnosi se na radove različitih disciplina i područja, pa je važno da recenzent bude stručan i kompetentan u određenom području da bi mogao dati kvalitetnu povratnu informaciju. Drugi izazov odnosi se na manjkavost u metodologiji ili stilu pisanja. Ponekad radovi nisu dovoljno jasno napisani ili ne uključuju dovoljno podataka ili dokaza, i zato recenzent mora biti sposoban da kritički procijeni rad i da daje smislene i konstruktivne komentare i kritike kako bi se radovi mogli unaprijediti. Recenziranje je prilika za učenje, izvor je novih informacija, proširuje i povećava znanje svih sudionika te jača njihov profesionalni identitet. Svi radovi sadržani u e-knjizi konferencije „Pred mojim očima rasteš“ dokaz su profesionalnog razvoja i autora i recenzentata, a svojim sadržajem obogaćuju bazu stručnih znanja iz područja odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi.

Petra Gotal, mag. praesc. educ.

(Životopis dostupan na stranici 22.)

2. KONFERENCIJA PRED MOJIM OČIMA RASTEŠ

Web: <https://konferencija.edulist.online/>

E-mail: upit@edukonferencija.info

FB: [@predmojimočimarasteš](#)